

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

นางสาวอัสนี ดาราเพ็ญ

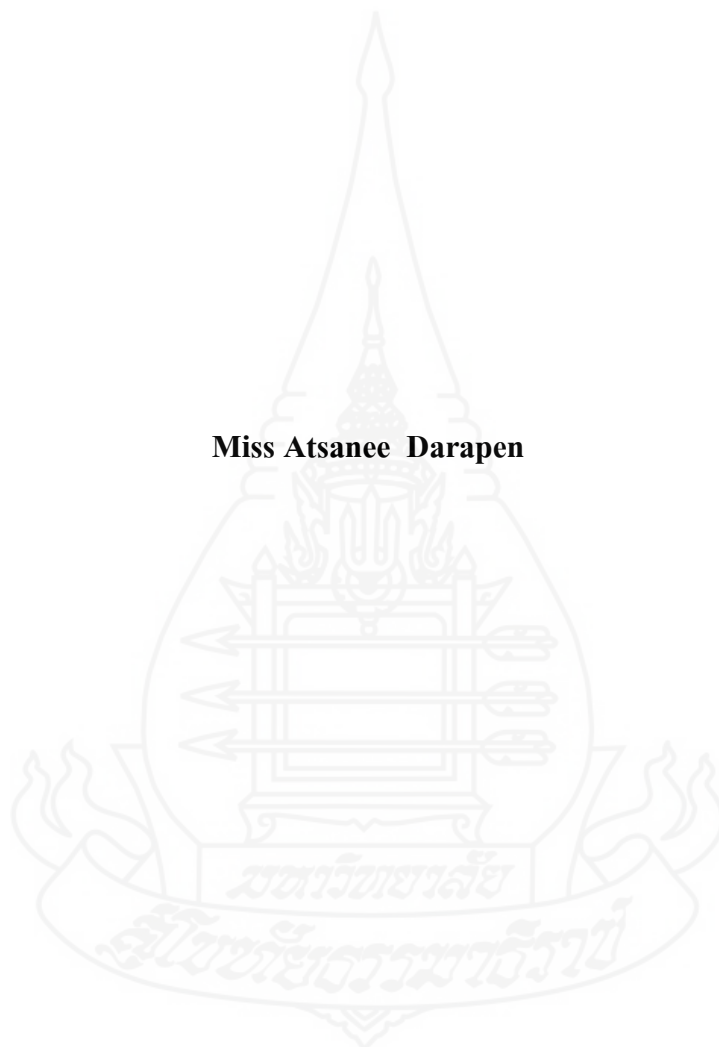
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

Factors Affecting the Effectiveness of Excise Tax Collection of the Nakhon Sawan Area

Excise Office Nakhon Sawan Province

Miss Atsanee Darapen

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration

School of Management Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
ชื่อและนามสกุล	นางสาวอศนี ดาราเพ็ญ
แขนงวิชา	บริหารธุรกิจ
สาขาวิชา	วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น)

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
ผู้ศึกษา นางสาวอศนี คาราเพ็ญ **รหัสนักศึกษา** 2623002900 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ และ 4) เสนอแนะแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำนวน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตประกอบด้วย ด้านจำนวนเงิน และด้านจำนวนราย โดยใช้ค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี สถานภาพโสด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี และตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากรกลุ่มอื่นๆ 3) ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงานส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ และควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัย

คำสำคัญ: การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์

Independent Study title : Factors Affecting Effectiveness in Excise Tax Collection of
Nakhon Sawan Area Excise Office, Nakhon Sawan Province

Author: Miss Atsanee Darapen **ID:** 2623002900 **Degree:** Master of Business Administration

Independent Study advisor: Assoc. Prof. Achara Cheewatragoongit **Academic Year:** 2021

Abstract

The objective of this study were 1) to study the level of effectiveness in excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office; 2) to compare effectiveness in excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office classified by personal factors; 3) to study excise tax collection's performance factors affecting effectiveness in excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office; and 4) to suggest guidelines for excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office more effectively.

This study was a survey research. The population used in this study was 62 personnel of Nakhon Sawan Area Excise Office. A questionnaire was used as a tool for data collection. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. Analysis of effectiveness in excise tax collection by amount of money and amount of income were percentage.

The results showed that: 1) the level of effectiveness in excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office were overall at a high level. 2) Personnel of Nakhon Sawan Area Excise Office who were male, age 31 – 40 years, single status, average monthly income 15,000 - 20,000 baht, held bachelor's degree and worked as an excise officer collected excise tax more effectively than other personnel. 3) Excise tax collection's performance factors in terms of tax knowledge, personnel and operational measures affected effectiveness in excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office overall at statistically significant level of 0.05. 4) Guidelines for excise tax collection of Nakhon Sawan Area Excise Office more effectively include staff development by organizing training to increase knowledge regularly and budget increase to purchase modern materials and equipments.

Keywords: Excise tax collection, Area Excise Office, Nakhon Sawan Province

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษา และแนะนำแนวทางในการดำเนินการอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่คอยเป็นที่ปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนการค้นคว้าอิสระเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้อนุญาตให้ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณ บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ความช่วยเหลือตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลให้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต พี่ๆ น้อง ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ กำลังใจในการทำ การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

อัศนี คาราเพ็ญ

กุมภาพันธ์ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษี.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต.....	26
ข้อมูลเกี่ยวกับกรมสรรพสามิต.....	37
หน้าที่ความรับผิดชอบสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากร.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์	56
ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์	58
การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิต พื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	59
ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์	65
แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิผล	75
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผล	77
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	86
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	94
ประวัติผู้ศึกษา	101

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ปี 2563 และปี 2564 สังกัดเทศบาลตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	41
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล.....	57
ตารางที่ 4.2	ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์	58
ตารางที่ 4.3	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ.....	59
ตารางที่ 4.4	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามอายุ.....	60
ตารางที่ 4.5	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพ.....	61
ตารางที่ 4.6	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	62
ตารางที่ 4.7	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	63
ตารางที่ 4.8	การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง.....	64
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม.....	65
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการประชาสัมพันธ์	66
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการชำระภาษี.....	68
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านบุคลากร.....	69
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านมาตรการในการ ดำเนินงาน	70
ตารางที่ 4.15	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภ สรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์.....	71
ตารางที่ 4.16	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนเงินของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์	73
ตารางที่ 4.17	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนราย ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์	74
ตารางที่ 4.18	แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิผล.....	75

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดเก็บภาษีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้เกิดความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สังคมอย่างเป็นธรรม ซึ่งภาษีสรรพสามิตนับว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีจุดมุ่งหมายหลายประการแต่จุดมุ่งหมายเดิมของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต คือ การจัดหารายได้ มาใช้จ่ายในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีให้มากขึ้น แต่อำนาจในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรัฐต้องไม่จำกัดอยู่เพียงส่วนกลางเท่านั้น รัฐมีการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตให้กับสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ เช่น สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ เป็นต้น

ในอดีตสำนักงานสรรพสามิต ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดเก็บภาษีเพื่อสังคมสิ่งแวดล้อม และพลังงานมาโดยตลอด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ซึ่งมีความเก่า และถูกใช้มายาวนาน จึงได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เป็นอยู่มากขึ้น โดยมีนโยบายการรวมกฎหมายทั้งหมดให้เป็นฉบับเดียวเรียกว่า พระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 โดยเนื้อหาได้ถูกปรับปรุงใหม่ เพื่อมุ่งเน้นความทันสมัย มีความรัดกุม และครอบคลุมภารกิจทุกด้านไว้เป็นอย่างดี โดยเพิ่มความรัดกุมในการกำกับติดตาม ควบคุมสินค้าที่อยู่ในข้อกำหนด และการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม และอัตราภาษีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยปรับปรุงวิธีการคำนวณภาษีใหม่ และวิธีการเสียภาษีที่สะดวกมากยิ่งขึ้น เมื่อพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ถูกใช้อย่างเป็นทางการ จึงส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ กรมสรรพสามิต ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ และแนวทางการดำเนินงานใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อหน่วยงานในกรมสรรพสามิตที่พบปัญหาในการปฏิบัติราชการตามกฎหมายที่ใช้บังคับตามกฎหมายใหม่ มีความเข้าใจ และตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย

ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปภาษีครั้งใหญ่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์, 2564)

ในปัจจุบันสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ มีโครงสร้างรายได้ประกอบด้วย รายได้ที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่จัดเก็บเอง รายได้จากภาษีสรรพสามิตที่รัฐแบ่งจัดสรร หรือจัดเก็บเพิ่มเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และอื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่จัดเก็บรายได้ของตนเองคิดเป็นสัดส่วนที่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับรายรับทั้งหมดของสำนักงานสรรพสามิต เมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่แล้ว อำนาจหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่มีมากขึ้นแต่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ไม่สามารถพึ่งรายได้ของตนเองได้ ยังต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ (กรมสรรพสามิต, 2564)

สำนักงานสรรพสามิต มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้แก่ 1) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีสินค้า และบริการที่อยู่ในความควบคุม ดังนี้ สินค้าสุรา ยาสูบ ไฟ น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แบตเตอรี่ แก้ว และเครื่องแก้ว รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม และเครื่องสำอาง พรหม และสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ หินอ่อน และหินแกรนิต สารทำลายชั้นบรรยากาศ กิจการโทรคมนาคม สถานบริการ ในดัลลับ ดิสโกเธค ผับ บาร์ ค็อกเทลเลาจน์ สถานอาบน้ำอบตัว และนวด สนามแข่งม้า สนามกอล์ฟ 2) ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ 3) กำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา 4) วางแผนปฏิบัติการ และประเมินผล เพื่อการบริหารงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายภาษีสรรพสามิต ให้เป็นไปตามนโยบาย/แผนงาน และเป้าหมายของกรมสรรพสามิต และสำนักงานสรรพสามิตภาค 5) การตรวจสอบภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และ 6) ประสานงาน/ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง อำนาจความรับผิดชอบทั้งหมด 15 อำเภอ ซึ่งมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้แก่ ภาษีสุรา ภาษียาสูบ ภาษีน้ำมัน และอื่น ๆ ตามภารกิจหลักของหน่วยงาน แต่ก็ยังประสบปัญหาต่าง ๆ (สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์, 2564) เช่น ปัญหาประชาชนผู้เสียภาษีขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต ปัญหาเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีของภูเขาคัดการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมาชำระภาษีตามหน้าที่ของพลเมืองดี ปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ของรัฐออกไปบริการเก็บภาษีถึงบ้านประชาชน

ปัญหาความรวดเร็วในการให้บริการ กรณีเมื่อมีผู้มาชำระภาษีในปริมาณมากในคราวเดียวกัน ปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต ปัญหาเจ้าหน้าที่ยังขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีให้ครบตามทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี ประชาชนผู้เสียภาษีขาดจิตสำนึกในการเสียภาษี ด้วยปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรายได้ พบว่าการจัดเก็บภาษีในแต่ละปีนั้นไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ปี 2564 ได้แก่ ผู้เสียภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ จำนวน 127 ราย ที่ต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 130 ราย ผู้เสียภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา จำนวน 3,234 ราย ที่ต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 3,256 ราย และผู้เสียภาษีที่มาเสียภาษีได้โดยรวม จำนวน 6,473 ราย ที่ต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 6,492 ราย นอกจากนี้ มีผู้มีหน้าที่เสียภาษีค้างชำระ ทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียค่าปรับ เนื่องจากชำระล่าช้ากว่ากำหนด การจัดเก็บไม่เป็นไปตามประมาณการรายรับของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ส่งผลให้ในปีงบประมาณถัดไปมีการประมาณการรายรับที่ลดลงเนื่องจากประมาณการรายรับจริงจะประมาณจากรายรับปีที่ผ่านมา จึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไข การจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ พร้อมนำไปปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น สามารถจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ จัดเก็บรายได้ครบถ้วนนำไปสู่การเพิ่มเงินรายได้ที่จัดเก็บเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในการให้บริการสาธารณะ แก่ประชาชน ในเขตพื้นที่อย่างเพียงพอต่อไป

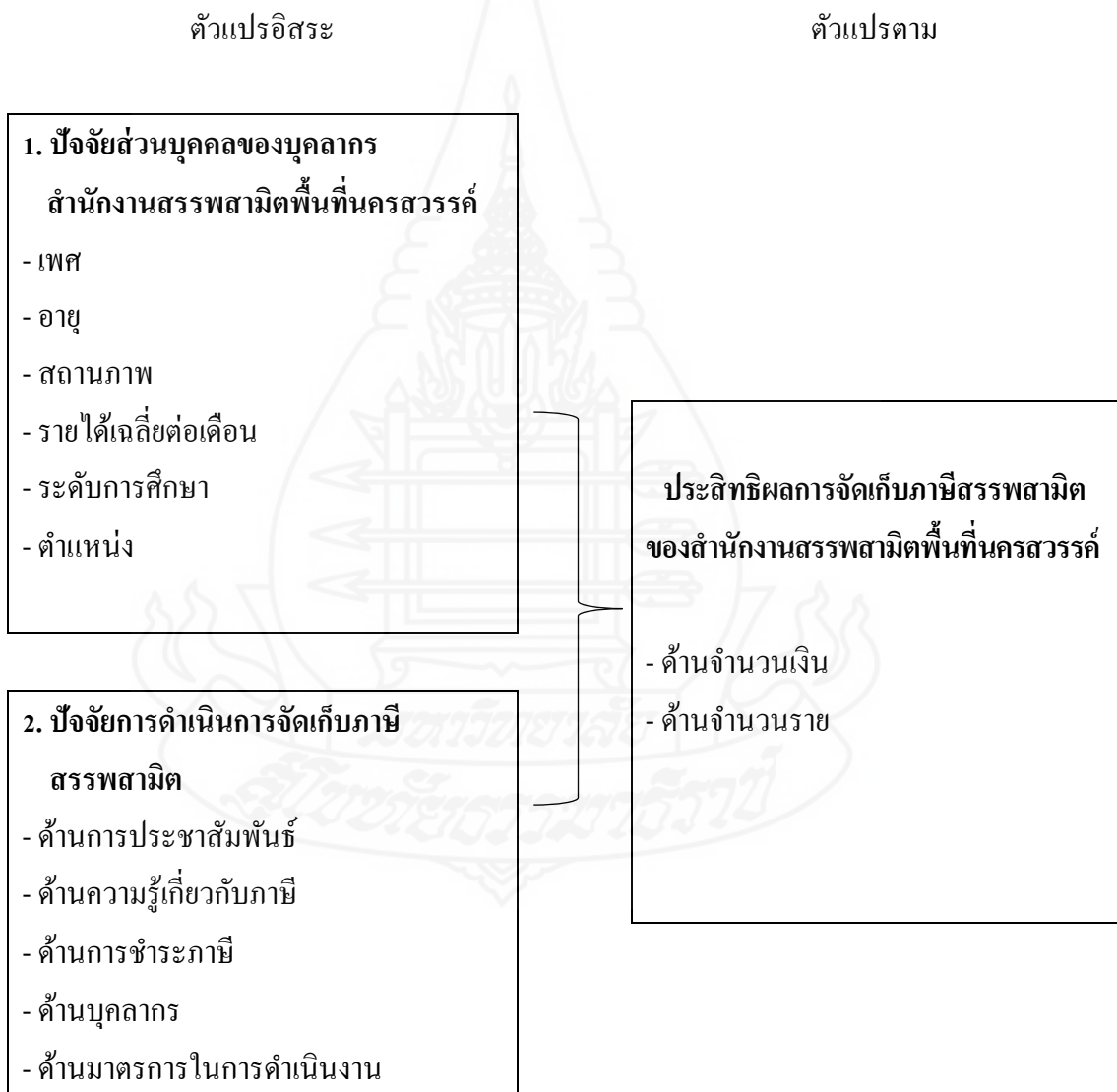
2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

3. กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในหัวข้อนี้ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์” ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
- 2) ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร ด้านมาตรการในการดำเนินงาน

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ดังนี้

- 1) ประสิทธิภาพด้านจำนวนเงิน ประกอบด้วย จำนวนเงินจากการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา และการจัดเก็บภาษีโดยเปรียบเทียบจำนวนเงินจากการจัดเก็บภาษีกับเป้าหมาย
- 2) ประสิทธิภาพด้านจำนวนราย ประกอบด้วย จำนวนผู้เสียภาษีจากการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา และการจัดเก็บภาษีโดยเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียภาษีกับเป้าหมาย

4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำนวน 62 คน ประกอบด้วย เจ้าพนักงานสรรพสามิต เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี นักตรวจสอบภาษี นักวิชาการสรรพสามิต และนักจัดการงานทั่วไป

4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

4.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาคั้งนี้ ทำการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือนกันยายน 2564 รวมระยะเวลา 12 เดือน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **ปัจจัย** หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

5.2 **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

5.3 **ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต** หมายถึง ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน

5.4 **ด้านการประชาสัมพันธ์** หมายถึง การประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษีให้ตระหนัก และมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และความเข้าใจในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีอย่างเพียงพอ การจัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่างชัดเจน การติดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสารคู่มือประชาชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การจัดเก็บภาษีให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้รับรู้อย่างทั่วถึง การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงระยะเวลา และกำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน

5.5 **ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี** หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและระเบียบ กฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี การที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต การที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บ การที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิต ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี

5.6 **ด้านการชำระภาษี** หมายถึง การจัดทำทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี พร้อมทั้งอัตราที่ต้องชำระ การจัดแบบฟอร์มในการเสียภาษี ให้มีรูปแบบที่ง่าย และสะดวกต่อการกรอก การตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี การที่สถานที่ที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อมีความสะดวก สบาย การนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการรวบรวมการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง

5.7 ด้านบุคลากร หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี การที่เจ้าหน้าที่มีเพียงพอต่อการจัดเก็บภาษี การที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน การที่เจ้าหน้าที่รู้จักบทบาทหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การส่งเสริมบุคลากร ให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรการจัดเก็บภาษี การที่เจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อซักถาม และแก้ปัญหาในการจัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพสามิตได้

5.8 ด้านมาตรการในการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตได้ การกำหนดกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ การออกหนังสือแจ้งผู้เสียภาษีให้ทราบล่วงหน้า การวางแผนในการจัดเก็บภาษีทุกขั้นตอน การปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เป็นปัจจุบัน การประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตอย่างสม่ำเสมอ การคิดค่าปรับ เงินเพิ่ม ดำเนินการกับผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ที่ค้างชำระภาษี หรือหลีกเลี่ยงภาษี

5.9 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านจำนวนเงิน และประสิทธิภาพด้านจำนวนราย

5.10 ด้านจำนวนเงิน หมายถึง จำนวนเงินจากการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา และการจัดเก็บภาษี โดยเปรียบเทียบจำนวนเงินจากการจัดเก็บภาษีกับเป้าหมาย

5.11 ด้านจำนวนราย หมายถึง จำนวนผู้เสียภาษีจากการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา และการจัดเก็บภาษี โดยเปรียบเทียบจำนวนผู้เสียภาษีกับเป้าหมาย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผู้บริหารสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 ผู้บริหารสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่อื่น ๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการจัดเก็บภาษี และปรับปรุงการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

6.3 ผู้สนใจทั่วไปสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษา เพื่อเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี
2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษี
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต
4. ข้อมูลเกี่ยวกับกรมสรรพสามิต
5. หน้าที่ความรับผิดชอบสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี

1.1 ความหมายของภาษีอากร

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ระบุในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. ไว้ว่า ภาษี หมายถึง เงินที่รัฐบาลหรือท้องถิ่นเรียกเก็บจากบุคคลเพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น คำว่า “ภาษี” นิยมเขียนคู่กับคำว่า อากร เป็น “ภาษีอากร” ซึ่งคำว่า อากร หมายถึง ค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งที่รัฐเรียกเก็บ เช่น อากรรังนก อากรมหรสพ อากรแสตมป์ หรือ หมายถึง ดวงตราที่ปิดทับคูน หรือพิมพ์บนกระดาษเพื่อใช้เป็นค่าอากรตามประมวลรัษฎากร ภาษีอากร หรือเงินที่รัฐบาลเรียกเก็บจากบุคคลเพื่อใช้บริหารประเทศ จะเรียกว่าเป็นภาษี หรืออากร หรืออื่นใดขึ้นอยู่กับกฎหมาย หรือกฎกระทรวงของหน่วยงานเรียกเก็บ อาทิ กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากร เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ อากรรังนกอีแอน เป็นต้น กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เช่น ภาษีน้ำมัน ภาษียรถยนต์ ภาษีสสุรา ภาษียาสูบ ค่าธรรมเนียมประทับตราไฟ เป็นต้น กรมศุลกากรเรียกเก็บอากรตามพระราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร

เช่น อกรขาเข้าขาออก ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายอื่น เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่รัฐบาลเรียกเก็บจากประชาชนถือว่าเป็นภาษีอากรได้ตามความเหมาะสม

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2557) ให้คำนิยามของภาษีอากรว่า ภาษีคือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎร และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี

ขจร สารพันธ์ (2558) ให้ความหมายว่า ภาษีอากรคือเงิน หรือสิ่งของที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชน เพื่อนำไปจ่ายในกิจการอันเป็นหน้าที่ของรัฐบาล

อริญ ธรรมโน (2558) ให้ความหมายว่า การเรียกเก็บที่จะเรียกว่าภาษีอากร ควรมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ประการแรก เป็นการบังคับจัดเก็บ และประการที่สองไม่มีการให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร

สรุปได้ว่า ภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี

1.2 ประเภทของภาษีอากร

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2557) กล่าวว่า ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บ จะมีผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน และธุรกิจการค้า ตลอดจนถึงการทำงานของระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ลักษณะของการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. การจัดเก็บภาษีจากรายได้และการซื้อขายสินค้าบริการในเวลาปัจจุบัน ได้แก่ ภาษีอากร ชนิดต่างๆ จากกระแสรายได้ และกระแสรายจ่ายของประชาชน เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

2. การจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินหรือการโอนเปลี่ยนมือการถือครองทรัพย์สิน ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษียรถยนต์ ค่าธรรมเนียมอากรแสตมป์ในการทำหนังสือโอนเปลี่ยนมือทรัพย์สิน ภาษีหรือค่าธรรมเนียมการซื้อขายทรัพย์สิน ภาษีมรดก เป็นต้น

กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2557) ระบุว่า ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกรมสรรพากรจัดเก็บภาษี 5 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษียธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ภาษีอากรแต่ละประเภทมีลักษณะและวิธีการจัดเก็บที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใด ๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดง

รายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบฯ เสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระ และเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้ที่มีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างปีที่ผ่านมา โดยมีสถานะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร จัดเก็บจากเงินได้ของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงนิติบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลมีดังนี้

2.1 บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ได้แก่ บริษัท จำกัด บริษัทมหาชน จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

2.2 บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ก็ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้ บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น เข้ามากระทำการกิจการในประเทศไทย (มาตรา 66 วรรคแรก แห่งประมวลรัษฎากร) บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น กระทำการกิจการในที่อื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทย (มาตรา 66 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร) บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น กระทำการกิจการอื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทย และกิจการที่กระทำนั้นเป็นกิจการขนส่งระหว่างประเทศ (มาตรา 67 แห่งประมวลรัษฎากร) บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศนั้น มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ตามมาตรา 76 วรรคสอง และมาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ได้จำหน่ายเงินกำไรหรือเงินประเภทอื่นที่กั้นไว้จากกำไร หรือถือได้ว่าเป็นเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย (มาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร)

2.3 กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางค้า หรือหากำไร โดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ นิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

2.4 กิจการร่วมค้า (Joint Venture) ได้แก่ กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางค้า หรือหากำไรระหว่างบุคคลดังต่อไปนี้คือ บริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนสามัญ บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับนิติบุคคลอื่น

2.5 มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล

2.6 นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เก็บจากผู้ขายสินค้าในประเทศ การให้บริการในประเทศ และการนำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพเป็นปกติธุระ ไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล หรือนิติบุคคลใด ๆ หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยคำนวณภาษีที่ต้องเสียจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี

4. ภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นภาษีตามประมวลรัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการประกอบกิจการเฉพาะอย่างแทนภาษีการค้าที่ถูกยกเลิก ภาษีธุรกิจเฉพาะเริ่มใช้บังคับใน พ.ศ. 2535 พร้อมกับกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

5. อากรแสตมป์ เป็นภาษีตามประมวลรัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการกระทำตราสาร 28 ลักษณะ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี

ปรีดา นาคเนาทิม (2560) กล่าวว่า การเก็บภาษีอากรนอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้วในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล ซึ่งสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร ได้ดังนี้

1. ภาษีอากรเพื่อหารายได้ ในสมัยก่อนภาระหน้าที่ของรัฐบาลอยู่ในวงแคบ คือมีหน้าที่เฉพาะการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน และการป้องกันภัยจากการรุกรานของศัตรูภายนอกประเทศเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้โลกได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วทำให้รัฐบาลทุกประเทศมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก เมื่อมีหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินในการบริหารงานตามหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง ไปจึงเพิ่มมากขึ้น เป็นเงาตามตัว และแหล่งที่มารายได้อันสำคัญคือ รายได้จากภาษีอากร

2. ภาษีอากรเพื่อการควบคุม เนื่องจากภาษีเงินได้มีลักษณะบังคับอยู่ในตัว หมายความว่า บุคคลทุกคนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ภาษีอากรจึงมีส่วนในการจำกัดการอุปโภคของบุคคลโดยปริยาย เพราะเมื่อรายได้ส่วนหนึ่งถูกกันเอาไว้เพื่อการเสียภาษี เช่นนี้ รายได้ส่วนที่เหลือสำหรับการจับจ่ายใช้สอยในการอุปโภคบริโภคย่อมลดลง และด้วยลักษณะบังคับดังกล่าวภาษีอากรจึงทำหน้าที่ควบคุมค่าใช้จ่ายของประชาชนไปในตัว

3. ภาษีอากรเพื่อการกระจายรายได้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ารายได้ของประชาชนในประเทศที่มีความเจริญแล้วมักไม่แตกต่างกันมากนัก และลักษณะดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกประเทศซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่ต้องหาทางลดความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ให้น้อยลง วิธีที่ใช้ได้คือคือ การใช้นโยบายทางภาษีอากรเป็นเครื่องมือ โดยการจัดเก็บภาษีอากรในอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) ให้ผู้มีรายได้มากต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ การจัดเก็บภาษีอากรในลักษณะดังกล่าวนอกจากจะช่วยสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในสังคม โดยลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนแล้ว ยังมีส่วนช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางสังคม และการเมืองเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามการเก็บภาษีอากรจากผู้มีรายได้มากในอัตราที่สูงอาจมีผลเสีย คือ เป็นสาเหตุทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานของผู้เสียภาษีน้อยลง

4. ภาษีอากรเพื่อการชำระหนี้สินของรัฐในประเทศด้อยพัฒนา หรือประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ความจำเป็นที่จะต้องกู้เงินจากทั้งภายในและภายนอกประเทศมาใช้ในการปฏิรูปพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น โครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานของรัฐ เป็นต้น รัฐจึงจำเป็นต้องเก็บภาษีจากผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศทางตรงและทางอ้อม เพื่อชำระคืนเงินต้น และดอกเบี้ยที่กู้ยืมมาลงทุน

5. ภาษีอากรเพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายทางธุรกิจ รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ สามารถใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือสนับสนุน หรือจำกัดการลงทุนของธุรกิจบางประเภทได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการงดเก็บภาษีหรือลดอัตรากำหนดให้กับการลงทุนบางชนิดที่รัฐบาลให้การส่งเสริม หรืออาจกำหนดอัตรากำหนดสูงสุดสำหรับสินค้านำเข้าให้สูงขึ้นเพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในประเทศ เป็นต้น

6. ภาษีอากรเพื่อเป็นเครื่องมือทางนโยบายการคลัง ปัจจุบันภาษีอากรนับว่ามีบทบาทในนโยบายการคลังของประเทศมากขึ้น เวลาที่เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) รัฐบาลสามารถใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือแก้ภาวะทางเศรษฐกิจดังกล่าว โดยการเพิ่มภาษีให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการลดอำนาจซื้อของประชาชน และในทางตรงกันข้ามเมื่อเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะเงินฝืด (Deflation) รัฐก็อาจลดอัตรากำหนดภาษีอากรลงเพื่อช่วยให้ประชาชนมีอำนาจซื้อสูงขึ้น

การหมุนเวียนของเงินในธุรกิจต่าง ๆ ก็จะดีขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ภาวะเศรษฐกิจ กลับเข้าสู่สภาวะปกติ ในที่สุด

สรุปได้ว่า การจัดเก็บภาษีมียัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ เพื่อการควบคุม เพื่อการกระจายรายได้ เพื่อการชำระหนี้สินของรัฐ เพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายทางธุรกิจ และเพื่อเป็นเครื่องมือทางนโยบายการคลัง

1.4 องค์ประกอบของระบบภาษี

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2557) กล่าวว่า ในการจัดเก็บภาษีนั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสนใจกันก็คือ ควรจะเก็บภาษีอย่างไรจึงจะเป็นไปอย่างยุติธรรม และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด ซึ่งในเรื่องนี้นักทฤษฎีภาษีที่มีชื่อเสียงบางท่านได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้างของระบบภาษีที่ดีควรจะมีลักษณะสำคัญห้าประการดังนี้

ประการแรก ภาระของภาษี หรือค่าใช้จ่ายของรัฐบาลจะต้องกระจายแก่ประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนอย่างยุติธรรม กล่าวคือ แต่ละคนควรจะแบกรับภาระภาษีตามฐานะของตนอย่างยุติธรรม

ประการที่สอง การเลือกเก็บภาษีแต่ละชนิดที่จัดเก็บนั้น จะต้องพยายามให้มีผลกระทบ หรือผลเสียหายต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจ หรือการทำงานของกลไกตลาดน้อยที่สุด นอกจากนี้ภาษีอากรต่าง ๆ ที่จัดเก็บนั้นควรจะใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขการใช้ทรัพยากร ที่ไร้ประสิทธิภาพของภาคเอกชนด้วย

ประการที่สาม โครงสร้างของภาษีที่ใช้นั้นควรจะต้องเอื้ออำนวยต่อการใช้นโยบายในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย

ประการที่สี่ ระบบของภาษีต่าง ๆ ที่ใช้จัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัดต่อผู้เสียภาษีและการบริหารการจัดเก็บจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่ห้า ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ และภาระของผู้เสียภาษีควรจะอยู่ในอัตราที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีนั้น กล่าวคือ การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดนั้น รัฐบาลจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีนั้น และภาระหรือความเดือดร้อนของผู้เสียภาษีนั้นด้วย

หลักการทั้งห้าประการนี้ เป็นแนวทางโดยทั่วไปเกี่ยวกับการพิจารณาการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมเป็นหลัก ซึ่งแยกการพิจารณาตามองค์ประกอบของการจัดเก็บภาษีได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ผู้เสียภาษี ระบบภาษีที่ดีนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือในการเสียภาษีด้วยดีจากประชาชน กล่าวคือ ประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษีให้แก่รัฐจะยินยอมเสียภาษีให้แก่รัฐด้วยดี

โดยไม่พยายามหลบเลี่ยงหรือหนีภาษี ทั้งนี้เพราะว่าการที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี จะทำให้รัฐบาลเก็บภาษีได้มาก และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อย ในกรณีตรงข้ามถ้าหากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีแก่รัฐแล้ว จะทำให้รัฐบาลประสบกับปัญหา ในด้านต่าง ๆ อย่างมาก ซึ่งอาจจะทำให้รัฐบาลอยู่ไม่ได้ หรืออาจทำให้เกิดการจลาจลขึ้นได้ ดังนั้น ปัญหาสำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษีก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือ หรือยินยอมเสียภาษีแก่รัฐโดยสมัครใจ การที่ประชาชนจะยินยอมเสียภาษีแก่รัฐด้วยความสมัครใจ หรือมีจิตสำนึกในการเสียภาษีมากน้อยแค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ดังต่อไปนี้

1.1 ขึ้นอยู่กับการเห็นความสำคัญของการเสียภาษี ถ้าหากประชาชนผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี เห็นถึงประโยชน์หรือความสำคัญของการเสียภาษีแล้ว ความยินยอมหรือให้ความร่วมมือในการเสียภาษีแก่รัฐก็จะมีมาก แต่ในกรณีตรงกันข้ามถ้าหากประชาชนมองไม่เห็นประโยชน์ของภาษีที่ตนเสียไปแล้วความยินยอมเสียภาษีของประชาชนก็จะต่ำ ตัวอย่างเช่น ถ้าประชาชนมองเห็นว่า เงินภาษีอากรที่ตนเสียไปนั้น ได้ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และตนก็เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์นั้นด้วย ความยินยอมที่จะเสียภาษีก็ย่อมจะมีมาก ในกรณีตรงกันข้ามหากเงินที่เสียภาษีไปนั้นถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะความสมัครใจที่จะเสียภาษีก็ย่อมจะมีน้อย

1.2 ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการใช้เงินของรัฐบาล ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนนั้น อาจจะพิจารณาได้จากประสิทธิภาพในการบริหารงาน และประสิทธิภาพในการใช้เงินของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเงินภาษีอากรทุกบาททุกสตางค์ ได้ถูกนำไปใช้อย่างคุ้มค่าก็จะช่วยให้ความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชนมีมาก ในทางตรงกันข้ามถ้ารัฐบาลบริหารงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และใช้เงินงบประมาณแผ่นดินแบบล้างผลาญแล้ว ความสมัครใจที่จะเสียภาษีของประชาชนก็จะมีน้อย การควบคุมประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการใช้เงินของรัฐบาลอาจจะทำได้โดย การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และมีส่วนควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยผ่านกลไกของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของประเทศ และจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อประเทศมากขึ้นในเรื่องนี้ปรากฏว่าในประเทศที่มีการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นนั้น ความสำนึกถึงหน้าที่การเสียภาษีแก่ท้องถิ่นของประชาชนมักจะมีสูง เพราะว่าประชาชนผู้เสียภาษีได้มองเห็นถึงความสำคัญของภาษีที่ตนได้เสียให้แก่ท้องถิ่น

1.3 ขึ้นอยู่กับความเป็นธรรมในการเสียภาษี การที่จะทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีแต่ละคน ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีให้แก่รัฐบาล ระบบของภาษีอากรที่จัดเก็บนั้นจะต้อง ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคนด้วย ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีนั้น จะต้องพิจารณาทั้ง ความเป็นธรรมในการเก็บภาษีแต่ละประเภท และความเป็นธรรมในการบริหารการจัดเก็บ กล่าวคือ ภาษีที่เก็บนั้นควรจะเก็บจากประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง มิใช่มุ่งที่จะเก็บจากผู้เสียภาษีกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใดโดยเฉพาะ นอกจากนี้ในการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดนั้น จะต้องเก็บจากผู้มีหน้าที่ เสียภาษีชนิดนั้นอย่างทั่วถึง และอย่างเสมอภาค ในกรณีที่มีการจัดเก็บไม่ทั่วถึงหรือมีการเลือก ปฏิบัตินั้น จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษีชนิดนั้น ซึ่งจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ ประชาชนพยายามหลบเลี่ยงการเสียภาษี

1.4 ขึ้นอยู่กับการลงโทษของกฎหมายและการลงโทษของสังคม เนื่องจาก ภาษีเป็นสิ่งที่รัฐบาลบังคับการเก็บเงินได้หรือผลประโยชน์ไปจากประชาชน ดังนั้นประชาชน ย่อมจะไม่อยากจะเสียผลประโยชน์ของตนแก่รัฐบาล นอกจากผู้เสียภาษีจะให้เห็นถึง ความสำคัญของ ภาษีและรัฐบาล หรือสังคมมีการลงโทษผู้มีเจตนาหลบเลี่ยงภาษีอย่างรุนแรง การป้องกันการหลบเลี่ยงการเสียภาษีจะทำได้ผลเมื่อมีทั้งการลงโทษด้วยกฎหมาย และการลงโทษ ด้วยสังคม ซึ่งจะพิจารณาได้โดยย่อดังนี้

1.4.1 การลงโทษด้วยกฎหมายในกรณีที่ผู้เสียภาษีจงใจหนีภาษีอย่างผิด กฎหมาย (tax evasion) เมื่อจับได้จะต้องมีการลงโทษที่รุนแรง ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่เจตนาหนีภาษี ดังกล่าว จะต้องตัดสินใจซึ่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการหนีภาษีกับโทษ ที่ตนจะได้รับเมื่อถูกจับได้ ถ้าผลประโยชน์จากการหนีภาษีมียิ่งกว่าโทษที่จะต้องรับอย่าง มากมายแล้วการหนีภาษีของประชาชนจะมีมาก การหนีภาษีนี้นั้นมักจะปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของ รัฐบาลมักจะให้ความร่วมมือกับผู้หนีภาษี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหนีภาษีรายใหญ่ ๆ ดังนั้น กฎหมาย จะต้องมีการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐให้หนักยิ่งกว่าผู้หนีภาษีด้วย

1.4.2 การลงโทษของสังคม การป้องกันการหนีภาษีจะได้ผลมากยิ่งขึ้น ถ้าสังคม หรือประชาชนส่วนใหญ่รังเกียจผู้ที่หนีภาษี การลงโทษของสังคมจะเป็นมาตรการบังคับ ทางอ้อม ทำให้นักการเมืองหรือผู้ที่ป็นผู้นำของสังคมไม่พยายามหลบเลี่ยงภาษี เมื่อบุคคลซึ่งเป็น ผู้นำของสังคม และผู้ที่กุมกลไกอำนาจรัฐได้เสียภาษีอย่างครบถ้วน ย่อมจะทำให้เขาเหล่านั้น สามารถจัดการกับผู้หนีภาษีได้อย่างเต็มที่ และก็ไม่ต้องการให้ผู้อื่นหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาทัศนคติ ของสังคม หรือการลงโทษผู้หนีภาษีของสังคมนั้น เป็นหัวใจสำคัญที่จะกระตุ้นให้ประชาชน มีจิตสำนึกของการเสียภาษีมากขึ้น แต่อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้ก็คือ ผู้ที่เป็นผู้นำของสังคม

หรือผู้ที่กุมกลไกอำนาจรัฐส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการเสียภาษีแก่ประชาชนทั่วไปได้ ดังนั้นการขอร้องให้ประชาชนทุกคนเสียภาษีแก่รัฐย่อมจะไม่ค่อยได้ผล

2. การบริหารการจัดเก็บภาษี องค์ประกอบที่สำคัญอีกอันหนึ่งของระบบภาษีที่ดีก็คือ การมีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีนั้นจะขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี และขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตามการที่จะมีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ก็จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บที่ดีเป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทด้วย ซึ่งในเรื่องนี้นักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่ สมัยของ อาดัม สมิท (Adam Smith)

1. หลักเกณฑ์ที่ดีในการเก็บภาษีของ อาดัม สมิท ในปี ค.ศ. 1776 อาดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีโดยทั่วไป และถูกใช้เป็นรากฐานของการศึกษาในสมัยต่อมา อาดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรไว้ 4 ประการ คือ

1.1 ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

1.2 ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนจะต้องเสียนั้น ต้องมีความแน่นอนไม่มีลักษณะกำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียภาษีจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

1.3 การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตาม วัน เวลา สถานที่ ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

1.4 ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บนั้นควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

2. หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน

2.1 หลักของความแน่นอน (certainly) การบริหารการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภท จะต้องมีความแน่นอน และเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีทุกคนกล่าวคือ ภาษีทุกประเภทที่จัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัด และมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจน วัน เวลา และวิธีการที่จัดเก็บภาษี

2.2 หลักของความประหยัด (low compliance and collection costs) ระบบของการบริหารจัดการเก็บภาษีที่ดี ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำที่สุด

2.3 หลักของความเสมอภาค (equity) การจัดเก็บภาษีที่ดี จะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน หลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้นเป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี การพิจารณาความเป็นธรรมนั้นจะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้น

2.4 หลักของการยอมรับ (acceptability) การบริหารจัดการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท จะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนจะยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากรทุกชนิดที่จะจัดเก็บจากประชาชนจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ด้วย

2.5 หลักของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (enforceability) ในระบบภาษีที่ดีนั้นภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารจัดการเก็บอย่างได้ผลในการปฏิบัติ ภาษีอากรบางอย่าง แม้จะมีเหตุผลดีในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปได้ยาก ภาษีนั้นจะถือเป็นภาษีที่ดีไม่ได้

2.6 หลักของการทำรายได้ (productivity) ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลนั้น ควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือเป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรได้มากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บ

2.7 หลักของการยืดหยุ่น (flexibility) ภาษีที่ดีนั้น ควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัว เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

สรุปได้ว่า ทฤษฎีภาษีอากรที่ดี เป็นหลักการพื้นฐานที่จะตอบสนองการบริหารจัดการเก็บภาษี เนื่องจากการที่รัฐจะจัดเก็บภาษีอากรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย รัฐจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายเงินภาษีอากรจากรายได้ การบริโภคและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อการชำระค่าภาษีอากรให้แก่รัฐ รัฐจึงต้องนำระบบภาษีอากรที่ดีมาใช้

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษี

2.1 ความหมายของประสิทธิผล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

วิทยา ด้านธำรงกุล (2556) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการเลือกเป้าหมายที่เหมาะสม และบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ประสิทธิผลจึงวัดกันที่ว่าองค์กรสามารถสนองผู้บริโภคสินค้าหรือบริการที่เป็นต้องการหรือไม่ และสามารถบรรลุในสิ่งที่พยายามจะทำมากน้อยเพียงใด

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2556) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่เป็นไปหรือบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร

เปรมสุริย์ เชื่อมทอง (2556) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ผลงานของกลุ่มซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ความสำเร็จขององค์กรที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของผู้บริหารที่สามารถใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2557) กล่าวว่า ประสิทธิผลเป็นการทำงานที่ได้ผลโดยสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การวัดผลงานที่ทำได้เทียบกับเป้าหมาย หากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็แสดงว่าการทำงานมีประสิทธิผลสูง

Gibson and Others (1982) กล่าวว่า ประสิทธิผลเป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าผลที่ได้รับตรงนั้น ตรง ครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

Hoy and Miskel (1991) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำ เป็นศูนย์กลางในการจัดการทำให้นุเคราะห์เกิดความพึงพอใจ เป็นผลทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

Seashore and Yuchtman quoting Hall (1991) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือความสามารถขององค์กรในการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีคุณค่าจากสภาพแวดล้อมมาใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการดำเนินการขององค์กร

สรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์กรได้ดำเนินงานใด ๆ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่องค์กรตั้งไว้ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การตอบสนองความพึงพอใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องได้

2.2 ความหมายของประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558) กล่าวถึง ความหมายของการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ โดยนิยามคำว่า “ประสิทธิภาพ” ซึ่งเป็นคำสามัญที่นิยมใช้ในความหมายของลักษณะ “ทำงานดี” การทำงานมีประสิทธิภาพก็คือ การทำงานดี แต่ความหมายในทางเศรษฐศาสตร์ “ประสิทธิภาพ” หมายถึง สามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุดเมื่อกำหนดระดับค่าใช้จ่ายมาให้ หรือการสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด

ปรีดา นาคเนาทิม (2560) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร คือ การจัดเก็บภาษีให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ลักษณะความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ถ้าค่าใช้จ่ายมากเกินไป ก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับกรณีที่น่ามาใช้ประโยชน์ด้านอื่น นอกเหนือจากที่กล่าว การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพย่อมจะมีผลทางด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรม รัฐมีรายได้มากขึ้นเป็นการลดภาระด้านการขาดดุล และการได้เงินมาพัฒนาหรือใช้จ่ายด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการที่จะถือว่าการ จัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่ จำเป็นต้องมีเครื่องชี้วัด หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้น อย่างไรก็ตาม บรรดานักเศรษฐศาสตร์หรือบรรดาผู้อยู่ในแวดวงภาษี ยังไม่สามารถตกลงกันได้ว่า เครื่องชี้วัดประสิทธิภาพนั้นควรจะเป็นอย่างไร มีความหมายแค่ไหน ใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด แต่เครื่องชี้วัดที่พอจะเป็นที่ยอมรับในขณะนี้ และนิยมใช้ในการกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ภาษีอากรมี 3 วิธี ดังนี้

1. วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of Collection) อัดัม สมิธ ถือหลักว่าการจัดเก็บภาษีที่ดีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มากแต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีมากด้วย เช่นนี้อาจทำให้เงินรายได้ภาษีอากรน้อยลง โดยทั่วไปการวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี ถ้าอัตราค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่จัดเก็บได้ต่ำ ก็แสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า การที่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำนั้นอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การจ้างเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนน้อย หรืออาจจ้างเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาน้อยโดยให้ค่าจ้างหรือเงินเดือนต่ำ

2. วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields VS Potential Yields) ตามวิธีนี้จะคำนวณว่าในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท ถ้าจะจัดเก็บให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยควร

ได้รายได้เท่าใดแล้วเปรียบเทียบรายได้ที่จะได้จริงของภาษีประเภทนั้น ๆ กับรายได้ที่ควรจะได้ ก็จะทำให้รู้ว่าการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3. วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ตามวิธีนี้จะถือหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายที่จะในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรจะเป็นภาษีที่ง่ายและมีข้อความแจ่มชัด และสะดวกแก่ผู้เสียภาษีที่จะปฏิบัติตาม

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี สามารถวัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ และวัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย

2.3 ความสำคัญของประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

ชาญชัย มุสิกนิศากร และสุพรรณิ ดันตศิริสุข (2560) กล่าวถึง การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้รายได้ภาษีอากรเต็มเม็ดเต็มหน่วย และลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ดังนั้น ควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดควมมีประสิทธิภาพว่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง การจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมาก หรือน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดประสิทธิภาพ 6 ประการ ดังนี้

1. ความสำนึกในหน้าที่ และทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีของผู้เสียภาษี
2. ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรต้องง่าย และสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี
3. ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากรต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน และให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี
4. บรรยากาศที่เอื้อให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร สร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร สมาชิกองค์กร ผู้นำทางด้านธุรกิจ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีทั่วไป พยายามมิให้มีการหลบเลี่ยงภาษี (Tax Evasion) เพราะการหลบเลี่ยงภาษีเป็นช่องทางของความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี
5. โครงสร้างภาษีอากร ถือว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกและเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี และก่อให้เกิดความเป็นธรรมเมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดีโดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บที่เรียกว่า ภาวะภาษีที่ทับถมทวี (Cascading Effect) อันจะมีผลให้ภาวะภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้

6. ฐานข้อมูลของผู้เสียภาษีต้องจัดระบบที่เป็นปัจจุบันตลอดเวลาเนื่องจากข้อมูลผู้เสียภาษีจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอด ดังนั้น เจ้าพนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องปรับปรุงหมั่นสำรวจตรวจตราตลอด

พูนศรี สงวนชีพ และพงศ์สันห์ ศรีสมทรัพย์ (2562) ได้กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญในการบริหารภาษีอากรว่าประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ดังนี้

1. บุคลากรในการบริหารในการจัดเก็บภาษีอากรใด ๆ ก็ตามตัวบุคคลในการบริหารเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมายภาษีอากรเป็นอย่างดี ได้รับการอบรมด้านการบัญชี และทางด้านเศรษฐศาสตร์มาพอสมควร จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นอย่างดี และมีศีลธรรมประจำใจสูงพอสมควร เพราะงานภาษีอากรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเงินทองจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ต้องมีเครื่องเหี่ยวรั้งจิตใจเพื่อมิให้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเงินตราได้โดยง่าย

2. กฎหมายภาษีอากร ที่จะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรเกิดประสิทธิภาพจะต้องเป็นกฎหมายที่มีข้อความรัดกุมและคำจำกัดความต่าง ๆ แจ่มแจ้ง และบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากรต้องไม่ได้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรมากเกินไปนัก

3. ความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับภาษีอากร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารภาษีอากร ถ้าประชาชนมีความรู้สึกเห็นชอบด้วยกับกฎหมายภาษีอากร การบริหารภาษีอากรก็จะเป็นไปด้วยความง่ายและเก็บเงินเข้ารัฐได้เป็นจำนวนมาก แต่ถ้าประชาชนมีความขัดแย้งก็จะทำให้รัฐบาลต้องประสบความยุ่งยากในการจัดเก็บ

4. การใช้เงินตราในวงการเศรษฐกิจ ถ้าหากมีการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการดำเนินการเศรษฐกิจ รัฐบาลก็สามารถเก็บภาษีได้ง่ายขึ้นเพราะเจ้าหน้าที่สามารถรู้ได้อย่างแน่นอนเกี่ยวกับจำนวนเงินที่จะเสียภาษีอากร

ธนาคารโลก (World Bank, 1992) ได้มีการศึกษาความสำคัญของการบริหารภาษีไว้ดังนี้

1. การบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างบรรลุผล ผู้เสียภาษีจะให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมาย ยินยอมเสียภาษีไม่เกิดการหลีกเลี่ยงและหลบหลีกภาษี จึงมีส่วนกำหนดขนาดของฐานภาษี และการบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของภาษีนั่น ๆ หากมีการหลีกเลี่ยง หรือหลบหลีกภาษีมาก จะทำลายระบบการบริหารภาษี

2. ความยุ่งยากซับซ้อนของกฎหมายและระเบียบ จะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการประเมินการจัดเก็บภาษี รวมทั้งการติดตามตรวจสอบนอกจากนี้ความ

ยุ่งยาก ดังกล่าวยังเป็นสาเหตุของการใช้ดุลยพินิจไปในทางทุจริต บางครั้งผู้เสียภาษีอาจพบว่าการปฏิบัติตามกฎหมายยุ่งยากกว่าการเลี่ยงกฎหมาย

3. วิธีการบริหารภาษีที่ไม่เหมาะสม จะทำให้การใช้กำลังคนไม่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายภาษีได้อย่างถูกต้อง ยุติธรรม เป็นช่องทางให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในทางมิชอบและเกิดกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ในการจัดเก็บภาษี และธนาคารโลกได้นำเสนอว่าเมื่อมีการปฏิรูปภาษีแล้ว จะต้องมีการปรับปรุงยกระดับการบริหารภาษีไปพร้อมกันด้วย เพราะการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และนำไปสู่การบรรลุถึงความสำเร็จในการปฏิรูปภาษี ซึ่งการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

3.1 เพื่อให้ผู้เสียภาษีเต็มใจหรือให้ความร่วมมือในการเสียภาษี โดยการปรับปรุงตัวกฎหมายและระเบียบปฏิบัติให้มีลักษณะเข้าใจง่าย ชัดเจน โปร่งใส

3.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้การปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องออกแบบกระบวนการต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี และผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความสัมพันธ์หรือมีโอกาสสมรู้ร่วมคิดกันน้อยที่สุด โดยดำเนินการดังนี้ นำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดเก็บภาษี มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นำเอากระบวนการตรวจสอบภาษีที่ทันสมัยมาใช้ มีการพัฒนาระบบการบริหารและการรายงานที่ทันสมัย

สรุปได้ว่า การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างบรรลุผล เพื่อให้ผู้เสียภาษีเต็มใจหรือให้ความร่วมมือในการเสียภาษี โดยการปรับปรุงตัวกฎหมายและระเบียบปฏิบัติให้มีลักษณะเข้าใจง่าย ชัดเจน โปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะต้องออกแบบกระบวนการต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีและผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความสัมพันธ์หรือมีโอกาสสมรู้ร่วมคิดกันน้อยที่สุด

2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

ศิริพร สีสว่าง และสิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ และปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ

ปาริฉัตร ภู่อังคม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า

จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ปัจจัยด้านการชำระภาษี ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านมาตรการในการดำเนินงาน

ประพากร พีชผักหวาน (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ

กมลรัตน์ บันทิตทัศนานนท์ (บทคัดย่อ 2563) ศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิผลการบริหารการจัดเก็บภาษีศุลกากรของกรมศุลกากรในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารการจัดเก็บภาษีศุลกากรของกรมศุลกากรในภาคตะวันออก ได้แก่ ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านองค์ประกอบภายนอกองค์การ ปัจจัยด้านองค์ประกอบภายในองค์การ และปัจจัยด้านนวัตกรรม

ณัฐฉากร ธีรวัฒนพร (บทคัดย่อ 2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านการให้บริการ และปัจจัยด้านการจัดทำแผนที่ภาษี

ศรัณย์ จูตารีย์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านความสานึกในหน้าที่ของผู้เสียภาษี ปัจจัยด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ปัจจัยด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เสียภาษี และปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร

อังคณา ทัพใหญ่ กิ่งพร ทองใบ และนิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผนดำเนินงานจัดเก็บภาษี ปัจจัยด้านการดำเนินงาน และปัจจัยด้านการติดตามควบคุมผลการดำเนินงานจัดเก็บภาษี

ณัฐนัย นันตา (บทคัดย่อ 2564) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัยด้านการยึดหลักการภาษี และปัจจัยด้านนโยบายภาษี

กรมสรรพสามิต (2564) ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมียังมีดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษี ให้ตระหนักและมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และความเข้าใจในการเสียภาษี แก่ผู้เสียภาษีอย่างเพียงพอ จัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่างชัดเจน มีการติดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสารคู่มือประชาชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษีให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้รับรู้อย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงระยะเวลา และกำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน

2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และระเบียบ กฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษีสรรพสามิต ที่จัดเก็บ และเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิต ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี

3. ด้านการชำระภาษี โดยส่งเสริมให้มีการจัดทำทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี พร้อมทั้งอัตราที่ต้องชำระ แบบฟอร์มในการเสียภาษี มีรูปแบบที่ง่าย และสะดวกต่อการกรอก มีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี สถานที่ที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อมีความสะดวก สบาย นำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง มีการออกให้บริการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่ และผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี

4. ด้านบุคลากร โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี เจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการจัดเก็บภาษี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน เจ้าหน้าที่รู้จักบทบาท หน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี มีการพัฒนา ส่งเสริมบุคลากร ให้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน

เช่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรการจัดเก็บภาษี และเจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อซักถาม และแก้ปัญหาในการจัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพสามิตได้

5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน โดยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถตรวจสอบ ความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตได้ กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการ ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ มีการออก หนังสือแจ้งผู้เสียภาษีให้ทราบล่วงหน้า มีการวางแผนในการจัดเก็บภาษีทุกขั้นตอน มีการปรับปรุง ฐานข้อมูลผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เป็นปัจจุบัน มีการประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงาน สรรพสามิตอย่างสม่ำเสมอ และมีการคิดค่าปรับ เงินเพิ่ม ดำเนินการกับผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ที่ค้างชำระภาษี หรือหลีกเลี่ยงภาษี

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการ ประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการ ดำเนินงาน

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษากำหนดปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ตามแนวคิดของกรมสรรพสามิต (2564) ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษี

พูนศรี สงวนชีพ และพงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ (2562) กล่าวว่า เกณฑ์หรือลักษณะ ของระบบภาษีที่ดี (Tax Criteria) หรือคุณสมบัติที่ต้องการเห็นในระบบภาษี หรือรายการภาษี ที่จะช่วยให้ระบบภาษี และภาษีแต่ละชนิดเป็นที่ยอมรับของผู้ที่ต้องถูกกระทบด้วยภาษีเหล่านั้น และเป็นลักษณะที่เอื้อให้การจัดเก็บสามารถช่วยรัฐบาลได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์กำหนด เกณฑ์ภาษีดังกล่าว ประกอบด้วย 3 ประการ คือ ความเป็นธรรม (Equity) ความเป็นกลาง (Neutrality) และความเข้าใจง่าย (Simplicity) ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีสามารถ แบ่งเป็น 3 หลักใหญ่ คือ

1. หลักเกณฑ์ของ Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษแห่งสำนักคลาสสิก (Classic) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ เรื่อง ความมั่งคั่งของชนชาติ (The Wealth of Nations) ถึงหลักการ จัดเก็บภาษีอากรที่คตินั้นจะต้องทำให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีเกิดความสนใจในการเสียภาษี และต้อง สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ว่าหลักการ จัดเก็บภาษีอากรที่จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1.1 หลักความเป็นธรรม (Equity) ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี และมี วิธีการที่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ คือ

1.1.1 ความสามารถในการเสียภาษีอากรของประชาชน (Ability to pay) โดยจะต้องยึดหลักว่าผู้มีรายได้มากควรจะต้องเสียภาษีมาก คนมีรายได้น้อยควรเสียภาษีน้อยตาม กำลังความสามารถในการชำระภาษี ของแต่ละคน ซึ่งหลักการนี้ทำให้เราต้องเสียภาษีในอัตรา ก้าวหน้านั่นเอง

1.1.2 ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ ซึ่งผลประโยชน์ที่ประชาชนแต่ละ คนได้รับก็จะมาจากการดูแลคุ้มครองของรัฐบาล หลักนี้นำไปสู่อัตราที่เรียกว่า อัตราคงที่ เพราะทุก คนได้รับเท่ากัน เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม (อัตราเท่ากัน) เพราะจ่ายภาษีในอัตราที่เท่ากัน ไม่ว่าจะจ่ายมาก หรือน้อย

1.2 หลักความแน่นอนและชัดเจน (Certainty) ประชาชนผู้ต้องเสียภาษีต้อง สามารถเข้าใจได้โดยง่ายเกี่ยวกับวิธีการทางภาษีที่ใช้จัดเก็บ เช่น ฐานภาษีที่ใช้จัดเก็บ อัตราภาษีที่ ต้องเสีย กำหนดเวลาและวิธีการชำระภาษี ต้องมีความชัดเจนทั้งทางกฎหมายและแนวปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องป้องกันมิให้เจ้าพนักงานใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบอีกด้วย

1.3 หลักความสะดวก (Convenience) วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษี อากรควรต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีอากร เช่น ควรกำหนดช่วงเวลาในการชำระภาษี ให้นานพอสมควร รวมถึงวิธีการชำระที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความ เข้าใจในการชำระภาษี โดยกำหนดหลักเกณฑ์การผ่อนชำระไว้ด้วย ซึ่งในปัจจุบันเราจะเห็นว่า ผู้เสีย ภาษีสามารถเลือกช่องทางการชำระภาษีได้หลายช่องทาง เช่น ATM ไปรษณีย์ หรือแม้กระทั่งผ่าน Internet

1.4 มีประสิทธิภาพ (Efficiency) รัฐต้องสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมี ประสิทธิภาพทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้มาก โดยมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น การ ถือหลักจัดเก็บในอัตราต่ำแต่เก็บได้มากและทั่วถึง ดีกว่าที่จะเก็บในอัตราสูงแต่เก็บได้น้อย เนื่องจาก เก็บแต่เฉพาะคนที่มียาได้มาก นอกจากนั้นแล้วยังควรสร้างความเป็นกลางทางภาษี ไม่ว่าจะ เป็น ความเท่าเทียมกันในโอกาส และความเป็นธรรมในการจัดเก็บ

2. หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอากรที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ หลักการจัดเก็บภาษีที่ดีมี 6 ประการ ได้แก่

2.1 หลักความเป็นธรรม นับว่าสำคัญมากเนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรที่เป็นธรรมจะมีส่วนช่วยยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษีอากร ของประชาชนได้มาก

2.2 หลักความแน่นอน เช่น ความแน่นอน และชัดเจนในด้วบทกฎหมาย ความแน่นอน และชัดเจนในวิธีปฏิบัติจัดเก็บ ความแน่นอนในด้านภาระภาษีว่าตกอยู่กับผู้ใด ความแน่นอนในการลดรายจ่ายของภาคเอกชน ความแน่นอนในการทำรายได้แก่รัฐบาล

2.3 หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ เพื่อมิให้กระทบกระเทือนการตัดสินใจทางธุรกิจ ของประชาชน

2.4 หลักอำนาจรายได้ ภาษีอากรที่ดีจะต้องมีลักษณะทำรายได้ให้กับรัฐบาลได้ดี ได้แก่ เป็นภาษีอากรที่มีฐานกว้าง การกำหนดอัตราภาษีที่ใช้หากมีลักษณะก้าวหน้าจนเกินไปอาจจะ มีผลกระทบกระเทือนใน ด้านอื่นได้

2.5 หลักความยืดหยุ่น ภาษีอากรที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่นหรือปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ได้อย่างเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการเก็บ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 หลักประสิทธิภาพในการบริหาร ระบบภาษีอากรที่ดีต้องเป็นระบบที่สามารถจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรับผิดชอบการจัดเก็บภาษี สามารถจัดเก็บได้อย่างทั่วถึง เต็มเม็ดเต็มหน่วยการนำหลักที่ดีของการจัดเก็บภาษี จะต้องคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐบาล และคำนึงถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

3. หลักความสามารถในการเสียภาษี ตามหลักการนี้ถือว่าภาษีที่ยุติธรรมจะต้องเก็บตามความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี กล่าวคือ ผู้มีความสามารถเสียภาษีมากก็ควรเสียภาษีมาก ผู้มีความสามารถเสียภาษีน้อยก็ควรเสียภาษีน้อย โดยไม่คำนึงว่าประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลนั้นเป็นเท่าใด การวัดความสามารถในการเสียภาษีนั้นต้องวัดที่อรรถประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีต้องเสียสละไป ซึ่งมีทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดเรื่องนี้ 3 ทฤษฎี คือ

3.1 ทฤษฎีความเสียสละสัมบูรณ์เท่ากัน (Equal absolute sacrifice theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าภาษีที่ยุติธรรมจะต้องเก็บในลักษณะที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียสละอรรถประโยชน์ไปเท่ากัน โดยไม่คำนึงว่าแต่ละคนมีอรรถประโยชน์อยู่กี่หน่วย สมมติว่าเราอาจวัดอรรถประโยชน์ที่แต่ละคนมีได้โดยมีหน่วยวัดเป็น U๗ ทฤษฎีนี้บอกว่าจะต้องเก็บภาษีในลักษณะที่ทำให้ทุกคนต้องเสียสละอรรถประโยชน์ไปเป็นจำนวน U๗ เท่ากัน โดยไม่ต้องคำนึงว่าแต่ละคนจะมีอรรถประโยชน์

อยู่ที่ Util การเสียสละอรรถประโยชน์ไปเป็นจำนวน Util เท่ากันนี้ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเงินเท่ากันเพราะแต่ละคนมี Utility function ไม่เหมือนกัน

3.2 ทฤษฎีความเสียสละเป็นสัดส่วนเท่ากัน (Equal proportional sacrifice theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าภาษีที่ดีจะต้องเก็บในลักษณะที่บุคคลจะต้องเสียสละ Utility เป็นสัดส่วนเท่ากัน สมมติว่า นาย ก. มีอรรถประโยชน์รวมเท่ากับ 100 Util จะเสียภาษีโดยเสียสละอรรถประโยชน์ไป 16 Util นาย ข. ซึ่งมีอรรถประโยชน์รวม 200 Util จะต้องเสียภาษีโดยเสียสละอรรถประโยชน์ไป 32 Util จึงจะได้สัดส่วนเท่ากันคือ เสียภาษีเท่ากับ 16% ของ Util ที่คนมีอยู่

3.3 ทฤษฎีความเสียสละส่วนเพิ่มเท่ากัน (Equal marginal sacrifice theory) ตามทฤษฎีนี้จะเก็บภาษีในลักษณะที่ทำให้บุคคลต้องเสียสละอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายเท่ากัน กล่าวคือถ้าอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มของเงิน 1 บาท ของนาย ก. เท่ากับ 10 Util ของนาย ข. เท่ากับ 40 Util (นาย ข. จนกว่านาย ก. เงิน 1 บาท จึงให้ประโยชน์ต่อนาย ข. มากกว่า นาย ก.) ถ้านาย ข. เสียภาษี 1 บาท นาย ก. ต้องเสียภาษี 4 บาท จึงมีการเสียสละส่วนเพิ่มเท่ากัน Adam Smith ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีโดยทั่วไป และใช้เป็นรากฐานการศึกษาในปัจจุบัน 4 ประการ คือ

3.3.1 ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

3.3.2 ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะกำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีอากรตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3.3.3 การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวัน เวลา สถานที่ ที่ผู้เสียภาษีสะดวกและจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

3.3.4 ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์หรือลักษณะของระบบภาษีที่ดี จะต้องมีความเป็นธรรม ชัดเจน เข้าใจง่าย ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุด และมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บน้อยที่สุด แต่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีได้มากที่สุด

3.2 โครงสร้างภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตมีรูปแบบที่แตกต่างจากภาษีอื่น ๆ ตามแนวคิดของพวกกลุ่มบริติช จัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากการผลิตไม่ใช่การขาย เก็บจากสินค้าไม่ใช่การบริการในอัตราตามสภาพ

ภาษีสรรพสามิตมีการริเริ่มและมีการพัฒนาอย่างมากในสออลแลนด์ และแพร่หลายในประเทศอังกฤษและประเทศอื่นๆ ในศตวรรษที่ 16 และ 17 สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนามีการนำภาษีสรรพสามิตมาใช้เพราะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มล่าอาณานิคมหรือระบบเมืองขึ้น

สมัยก่อนการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญน้อยมาก เพราะรายจ่ายของรัฐมีน้อยประกอบกับมีรายได้ทางอื่นที่นำมาใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอ เช่น ได้จากของขวัญ ค่าปฏิกรรมสงคราม และได้จากทรัพย์สินอื่น ๆ การเก็บภาษีสรรพสามิตจะเก็บเป็นสิ่งที่ของ ข้าทาส สัตว์เลี้ยง และการประกอบธุรกิจบางอย่าง โดยการจัดเก็บนั้นมีความแตกต่างกับปัจจุบัน คือ จะเก็บเอาจากผู้มีทรัพย์สินไว้ในครอบครองเพื่อใช้บริโภคภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ และเก็บจากผู้ขายและผู้ผลิตทรัพย์สินขายเป็นส่วนน้อย แต่ในปัจจุบันนี้ภาษีสรรพสามิตส่วนใหญ่เก็บจาก โรงอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าไว้เพื่อขายและการขายสินค้าบางอย่าง ต่อมาในราวศตวรรษที่ 18 ความสำคัญของภาษีสรรพสามิตเด่นชัดขึ้นมาเพราะรายจ่ายสาธารณะของรัฐได้เพิ่มขึ้น จึงได้มีการขยายฐานการจัดเก็บทรัพย์สินและธุรกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมมาก ความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมทำให้การผลิตสินค้าออกจำหน่ายได้มีการทำกันอย่างมากมายและรวดเร็ว ระบบภาษีสรรพสามิตจึงเป็นที่นิยมจัดเก็บกันทั่วไป โดยได้เปลี่ยนวิธีการเก็บภาษีจากผู้บริโภคโดยตรงมาเก็บจากการอุตสาหกรรมเพื่อความสะดวกในการเก็บภาษียิ่งขึ้น ดังนั้นศตวรรษที่ 19 - 20 ภาษีสรรพสามิตจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในระบบการภาษีอากรของประเทศ

ภาษีสรรพสามิตตรงกับภาษาอังกฤษ “EXCISE” อันที่จริงคำว่า “EXCISE” มีความหมายค่อนข้างกว้างแตกต่างกันไปตามแนวคิดในการจัดเก็บภาษีแต่ละประเทศและการเปลี่ยนแปลงของระยะเวลา โดยทั่วไปแล้ว “EXCISE” จะเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากการผลิตสินค้าภายในประเทศ ซึ่งหน้าที่ในการเสียภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อนำสินค้าออกจากโรงงานผลิต โดยจัดเก็บภาษีในอัตราตามปริมาณ การควบคุมการจัดเก็บภาษีจะใช้วิธีให้เจ้าหน้าที่ควบคุม (Physical control) แทนที่จะใช้วิธีการทางบัญชี (Account control) ซึ่งหลักการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะใช้กันทั่วไปสำหรับประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ (British Commonwealth Countries) สำหรับประเทศอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษนั้นแนวคิดเกี่ยวกับ “EXCISE” จะมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงทั้งสินค้าที่ผลิต ในประเทศและสินค้านำเข้า ลักษณะการจัดเก็บจะมุ่งถึงการขายแทนที่จะเป็นการผลิต โดยจะเก็บภาษีในระดับการขายส่ง (Wholesale level) หรือการขายปลีก (Retail level) และใช้อัตราภาษีตามมูลค่า (Ad Valorem rates) ตลอดจนเก็บภาษีจากบริการบางประเภทด้วย แทนที่จะจำกัด

เฉพาะจากสินค้าเพียงอย่างเดียว และใช้วิธีการควบคุมทางบัญชี ลักษณะทั่วไปที่เหมือนกันของ “EXCISE” ใน 2 กลุ่มประเทศนี้คือ เป็นการจัดเก็บภาษีจากสินค้าเฉพาะอย่างหรือกลุ่มของสินค้าเฉพาะอย่าง ภาษีสรรพสามิตซึ่งจัดเก็บจากสินค้านั้นได้ใช้กันมาเป็นเวลายาวนาน ตั้งแต่โบราณกาล ในประเทศกำลังพัฒนา (Developing countries) ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นจากการลดลงของภาษีศุลกากรเนื่องจากมีศุลกากรในช่วงแรก ๆ และต่อมาได้ลดลงเนื่องจากมีการผลิตในประเทศเพิ่มมากขึ้น จึงต้องใช้ภาษีสรรพสามิตเข้าไปทดแทนภาษีศุลกากรที่ลดลงดังกล่าว เมื่อการผลิตในประเทศสำหรับสินค้าอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นภาษีสรรพสามิตก็ต้องนำไปใช้ทดแทนภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านั้นต่อเนื่องกันไป จนกระทั่งมีการขยายภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ภาษีสรรพสามิต คือ ภาษีการขายเฉพาะ ที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการบางประเภท ซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระสูงกว่าปกติ เช่น สินค้าที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ และศีลธรรมอันดี สินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย หรือสินค้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากรัฐ หรือสินค้าที่ก่อให้เกิดภาระต่อรัฐบาลในการที่จะต้องสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้บริการผู้บริโภค หรือเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้แก่

1. จัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่ายเพราะเก็บจากผู้ผลิตซึ่งเป็นการควบคุมต้นทาง จึงมีน้อยราย
2. จัดเก็บเพื่อควบคุม ภาษีสรรพสามิตใช้เป็นเครื่องมือควบคุมหรือลดปริมาณการบริโภคสินค้า และบริการที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ สังคม สินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือย และเหตุผลความจำเป็นด้านอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีการขายเฉพาะ ที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการบางประเภท ซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระสูงกว่าปกติ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ และเพื่อควบคุม เป็นเครื่องมือควบคุมหรือลดปริมาณการบริโภคสินค้า และบริการที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ สังคม สินค้า และบริการที่ฟุ่มเฟือย และเหตุผลความจำเป็นด้านอื่น ๆ

3.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ชาวยุชชัย มุสิกนิศากร และสุพรรณณี ดันติศรีสุข (2560) กล่าวว่า ภาษีสรรพสามิตเก็บจากสินค้า และบริการเฉพาะอย่างเพียงบางประเภทที่รัฐเห็นว่าควรจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูงกว่าสินค้า และบริการทั่วไป โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาจัดเก็บ ดังนี้ คือ

1. เป็นสินค้าและบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ และศีลธรรมอันดี (Sumptuary Excise) สินค้าประเภทนี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้บริโภคเองและยังก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมด้วย ซึ่งรัฐจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมดูแล

2. เป็นสินค้าและบริการที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย (Luxury Excise) เหตุผลที่ควรเก็บภาษีจากสินค้าฟุ่มเฟือยก็เพื่อเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคมเพราะผู้มีรายได้สูงโดยปกติก็ใช้สินค้าที่มีคุณภาพสูงหรือฟุ่มเฟือยก็ควรต้องเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำที่จำเป็นต้องบริโภคสินค้าจำเป็น และเพื่อช่วยส่งเสริมการประหยัดเพราะเมื่อสินค้าหรือบริการที่ฟุ่มเฟือยต้องรับภาระภาษีสูงก็จะทำให้ราคาแพงขึ้น ประชาชนจะได้บริโภคสินค้าและบริการชนิดนั้นน้อยลงทำให้การออมทรัพย์สูงขึ้น

3. เป็นสินค้าและบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ (Benefit - Based Excise) เหตุผลในการจัดเก็บมี 2 ประการ คือ ประการแรกจะช่วยให้ระบบภาษีมีความเหมาะสม ยุติธรรมยิ่งขึ้น เนื่องจากว่ากิจการของรัฐบางประการให้ผลประโยชน์แก่คนบางกลุ่มเท่านั้น จึงควรเก็บภาษีจากกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์พิเศษ ประการที่ 2 เนื่องจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากมาตรการต่างๆ ของรัฐ ทั้งด้านภาษีอากรและอื่น ๆ จนสามารถตั้งอยู่ได้ และทำให้รายได้ด้านอากรศุลกากรที่เคยได้จากการตั้งสินค้านั้นเข้ามาจากต่างประเทศต้องขาดหาย จึงควรเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าและบริการเหล่านั้นเป็นการทดแทนสินค้าประเภทนี้

4. หลักเกณฑ์เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Excise) ในบางโอกาสรัฐบาลอาจจะมี ความจำเป็นต้องการรายได้หรือต้องการจำกัดการผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะคราว ก็จัดให้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านั้น ๆ

กรมสรรพสามิต (2564) ได้กำหนดประเภทสินค้าและบริการที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตไว้ 20 ประเภท คือ

1. สุรา
2. ยาสูบ
3. ไฟ
4. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
5. เครื่องดื่ม
6. เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภท โคมระย้าที่ทำจากแก้วเคลดคริสตัล และเครื่องปรับอากาศ
7. แก้วและคริสตัล
8. รถยนต์

9. เรือยอร์ชและยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความสำราญ
10. น้ำหอม หัวน้ำหอม
11. พรหมขนสัตว์
12. รถจักรยานยนต์
13. แบดเตอรั
14. หินอ่อน
15. สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน
16. กิจการบันเทิง
17. กิจการเลี้ยงโชค
18. กิจการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สนามกอล์ฟ
19. กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ เช่น กิจการโทรคมนาคม
20. บริการอื่น ๆ

สินค้าและบริการที่จัดเก็บดังกล่าวมีการกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติพิกัตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยจะมีการกำหนดเป็นพิกัตใหญ่ไว้

กฎหมายที่ใช้ในการบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิต ประกอบด้วยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดเก็บภาษีสรรพสามิต คือ เป็นสินค้าและบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี เป็นสินค้าและบริการที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย เป็นสินค้าและบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพียงสินค้าในพื้นที่ ดังนั้น สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จึงมีเพียงการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ และการจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา เท่านั้น

3.4 หลักเกณฑ์ในการเลือกสินค้าและบริการแบบดั้งเดิม

กรมสรรพสามิต (2564) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเลือกสินค้าและบริการเพื่อเรียกเก็บภาษีสรรพสามิต ดังนี้

1. เพื่อควบคุมหรือจำกัดการอุปโภคบริโภคสินค้าบางชนิดที่มีผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี (Sumptuary Excise) เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ เนื่องจากรัฐบาลมีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยจากการบริโภคสินค้า
2. เป็นสินค้าและบริการฟุ่มเฟือย (Luxury Excise) เช่น โคมไฟระย้า สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด ในตัวกลับ

3. เป็นสินค้าหรือบริการบางประเภทซึ่งได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ (Benefit Based Excise) เช่น น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน รถยนต์ เนื่องจากรัฐบาลต้องลงทุนสร้างสาธารณูปโภค สร้างถนน การใช้สินค้าดังกล่าวก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง การจัดเก็บภาษีโทรคมนาคมจากผู้ที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้แก่

1. ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำสุราและขายสุรา
2. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ
3. ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
4. ผู้ประกอบการสถานบริการ
5. ผู้นำเข้า
6. ผู้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ผู้ตัดแปลง

ความรับผิดชอบในการเสียภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องเสียภาษีสรรพสามิตเมื่อนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือเมื่อได้รับชำระค่าบริการ หากภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือก่อนได้รับชำระค่าบริการ ให้ถือว่าภาระภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ฐานภาษี ได้แก่

1. ในกรณีสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักร ให้ถือตามราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรมรวมภาษีสรรพสามิตที่พึงต้องชำระ
2. กรณีบริการ ให้ถือตามรายรับของสถานบริการรวมภาษีสรรพสามิตที่พึงต้องชำระ
3. กรณีสินค้านำเข้าให้ถือราคา ซี.ไอ.เอฟ. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษ อื่น ๆ รวมภาษีสรรพสามิตที่พึงต้องชำระ

โครงสร้างกฎหมายสรรพสามิตในต่างประเทศ หลักการในการบัญญัติกฎหมายสรรพสามิตของกลุ่มประเทศ EU การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีอยู่ 2 วิธีคือ การจัดเก็บตามอัตราตามปริมาณ (Specific Rates) บนฐานตามปริมาณ และการจัดเก็บตามอัตราตามมูลค่า (Ad Valorem Rates) บนฐานตามมูลค่า นโยบายทั่วไปพยายามสนับสนุนให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตบนฐานตามมูลค่ามากกว่าฐานตามปริมาณเพราะการจัดเก็บตามมูลค่าเป็นการป้องกันฐานภาษีจากภาวะเงินเฟ้อ เหตุผลเพิ่มเติมสำหรับการเก็บตามมูลค่าก็คือ การเก็บตามมูลค่ามีความยุติธรรมมากกว่าสำหรับสิ่งที่มีมูลค่าเพิ่มน้อยกว่า เพราะหากใช้อัตราตามปริมาณ จะทำให้สินค้ากลุ่มเศรษฐกิจอาจจะต้องเสียภาษีเท่ากับสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม สินค้าราคาแพง ส่วนเหตุผลที่ชัดเจนสำหรับการจัดเก็บภาษีตามปริมาณก็คือ

ความวุ่นวายของการระดมมูลค่าทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการขายสินค้าที่มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิตแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ภาษีสรรพสามิตของผู้ผลิต (Manufacturer's Excise Taxes) จัดเก็บกับตัวผู้ผลิต หรือ ผู้นำเข้าสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

2. ภาษีสรรพสามิตแบบขายปลีก (Retail Excise Taxes) จะกำหนดตามตำแหน่งที่ขายให้กับผู้ซื้อคนสุดท้าย

ภาษีทางอ้อมซึ่งรวมถึงภาษีสรรพสามิตด้วยนั้น ควรที่จะพยายามเก็บให้ใกล้เคียงกับการขายครั้งสุดท้ายที่สุด (Final Sale) เท่าที่เป็นไปได้ เพราะมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาด หรือความเปลี่ยนแปลงในช่วงนี้จนถึงตัวผู้บริโภค จึงควรเก็บภาษีจากตำแหน่งตอนที่ขายให้ผู้บริโภคครั้งสุดท้ายจะเป็นจริงที่สุดกว่า ภาษีตามปริมาณอาจจะดีกว่าอัตราตามมูลค่า ถ้าความสามารถในการจัดเก็บภาษีมีย่อจำกัด

หลักการทั่วไปในการบัญญัติกฎหมาย ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตกับกลุ่มสินค้านั้นต้องมีข้อบังคับหรือกฎหมายเฉพาะที่ได้วางพื้นฐานไว้ต่างหาก ลักษณะของกฎหมายดังกล่าวจะต้องมีเนื้อหาอย่างน้อยดังนี้ ข้อบังคับทั่วไป สินค้าที่จะต้องเสียภาษี การเคลื่อนย้ายสินค้า การชำระภาษี การคืนภาษี และการยกเว้นภาษี

1. ข้อบังคับทั่วไปของการเก็บภาษีควรระบุถึงขอบเขตการใช้ภาษีสรรพสามิต กล่าวคือ ลักษณะของสินค้าที่จะจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบทั่วไป (Common) เป็นการเก็บภาษีสรรพสามิตแบบทั่วไป และแบบเฉพาะ (Particular) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ 2 เรื่อง คือเรื่องของโครงสร้างกับอัตราภาษี

2. เหตุที่ต้องเสียภาษี Tax Event คือ การปรากฏเงื่อนไขหรือข้อบังคับทางกฎหมายที่จะเรียกเก็บภาษีได้สำหรับการผลิตหรือการนำเข้าสินค้า โดยสามารถเรียกเก็บได้เมื่อสรรพสามิตได้รับการอนุมัติหรือมีการมอบหมายหน้าที่โดยตรงจากกฎหมายที่จะเรียกเก็บจากบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องชำระ

3. การเคลื่อนย้ายสินค้า เนื้อหาของข้อบังคับจะต้องอธิบายว่าการเคลื่อนย้ายสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตในช่วงที่ยังพักชำระภาษีอยู่จะเกิดขึ้นได้ระหว่างคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือระหว่างคลังสินค้าทัณฑ์บน กับสำนักงานศุลกากรที่ที่สินค้าจะส่งออกนอกประเทศ โดยทั้งหมดจะต้องมีเอกสารแนบเสมอไม่ว่าจะเป็นของฝ่ายราชการหรือฝ่ายพาณิชย์ก็ตาม

4. การชำระภาษี การขนย้ายสินค้าจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 คนคือ บุคคลที่ทำการส่ง (ผู้ผลิต), บุคคลที่มีสินค้าครอบครอง (โดยมีเจตนาที่จะส่งสินค้า) และบุคคลที่ได้รับสินค้า กฎหมายควรที่จะระบุด้วยว่าบุคคลใดควรเป็นบุคคลที่ต้องชำระภาษีสรรพสามิตเมื่อต้องชำระภาษีในกรณีนี้

มีการนำไปจัดจำหน่ายหรือเมื่อมีการสูญหายเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคลผู้ดูแลที่ได้รับมอบหมาย จะได้รับการยกเว้นภาษีจากการสูญหายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ หรือการสูญหายที่เกิดขึ้นเองโดยตัวผลิตภัณฑ์ในช่วงผลิต, กระบวนการผลิต, จัดส่ง, ขนส่ง การเคลื่อนย้ายสินค้าที่ต้องเสียภาษีในช่วงที่ยังอยู่ในช่วงพักชำระภาษี จะต้องมิมีเอกสารแนบที่เขียน โดยบุคคลผู้ดูแลคลังสินค้า ทัศนทัศน์ และจะต้องจัดให้การรับประกันสินค้าด้วย

5. การคืนภาษี หากสินค้านำเข้าดังกล่าวเป็นการผลิตสินค้าโดยไม่ได้นำมาจัดจำหน่ายภายในประเทศ (ผลิตเพื่อส่งออก) ก็สามารถมาขอคืนภาษีได้กับเจ้าหน้าที่

6. การยกเว้นภาษี สินค้าที่เกี่ยวข้องกับสรรพสามิตที่จะได้รับยกเว้นภาษีจากการชำระ ภาษีสรรพสามิต คือ สินค้าที่นำไปใช้ในเจตนารมณ์ ดังนี้ ส่งไปให้กับงานทางด้านการทูต ส่งไปให้กับองค์การระหว่างประเทศที่มีการจดทะเบียนหรือยอมรับว่าเป็น หน่วยงานสาธารณะ หรือโดยสมาชิกขององค์กรใด ๆ นั้นในจำนวนจำกัด และเงื่อนไขที่มีการตกลง กันไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ

หลักการเฉพาะในการบัญญัติกฎหมาย ยาสูบเป็นการนิยามผลิตภัณฑ์รวมทั้งหมดทุกประเภทของยาสูบ เช่น Cigarettes, Cigars, Cigarillos, Smoking Tobacco, Snuff และ Chewing Tobacco ในบทบัญญัติควรมีการ กำหนดเนื้อหาของข้อบังคับเกี่ยวกับการยกเว้นหรือการคืนภาษี บุคคลใดที่เปลี่ยนใบยาสูบมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านงานอุตสาหกรรมแล้วให้เป็นผู้ตั้งราคาขายปลีก ประเทศสมาชิกของ EU จะต้องมีการตั้งราคาภาษีต่ำสุด โดยค่าที่ตั้งต่ำสุดจะต้อง เท่ากับ 57% ของราคาขายปลีก ทั้งนี้ประเทศสมาชิกมีอิสระที่จะใช้การคิดแบบตามมูลค่าโดย คำนวณตามราคาขายปลีกมากที่สุดหรือตามปริมาณก็ได้ หรือโดยการผสมของทั้งสองตัวก็ได้ใน การเก็บภาษีสรรพสามิต

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกสินค้าและบริการแบบดั้งเดิม ได้แก่ เพื่อควบคุมหรือจำกัดการอุปโภคบริโภคสินค้าบางชนิดที่มีผลเสียต่อสุขภาพ และศีลธรรมอันดี เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ เป็นสินค้าและบริการฟุ่มเฟือย เช่น โคมไฟระย้า สถานอาบน้ำหรืออบตัว และขวดไนต์คลับ เป็นสินค้าหรือบริการบางประเภทซึ่งได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ เช่น น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน รถยนต์

4. ข้อมูลเกี่ยวกับกรมสรรพสามิต

4.1 ความเป็นมาของกรมสรรพสามิตตามหน้าที่

กรมสรรพสามิต รูปนกยูงยักษ์ ภายใต้อุณาโลมเปล่งรัศมี อักษรตอนล่างว่า “สรรพสามิตต์” ริมขอบล่างมีลวดลายกนกล้อมรอบนกยูงยักษ์ ซึ่งมีปรากฏในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช 2482 ต่อมาในปีพุทธศักราช 2493 ได้เปลี่ยนชื่อ “กรมสรรพสามิตต์” เป็น “กรมสรรพสามิต” แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง คำว่า “สรรพสามิตต์” ในดวงตราประจำกรมแต่อย่างใด

การจัดตั้งกรมภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เช่น บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี มีลักษณะฟุ่มเฟือย เป็นสินค้า และบริการที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ เป็นต้น

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ในประเทศไทยสันนิษฐานว่ามีการจัดเก็บตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแต่ไม่มีหลักฐาน มาปรากฏหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น สมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ.2178) โดยกฎหมายลักษณะพระธรรมนูญได้กำหนดว่าได้เก็บอากรจากสุรา แต่อัตราเท่าใดและวิธีการจัดเก็บอย่างไร ไม่ได้ระบุไว้ แต่ปรากฏหลักฐานชัดเจนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สำหรับภาษีสรรพสามิตของไทยอาจกล่าวได้ว่ามีต้นกำเนิดมาจากสินค้าสองประเภท คือ ฝิ่น และสุรา ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บภาษีดังกล่าว แยกจากกัน คือ กรมฝิ่น และกรมสุรา

ใน พ.ศ. 2474 กรมสุราได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมและจัดเก็บภาษี ไม่ขีดไฟที่ทำขึ้นในราชอาณาจักรด้วยอีกอย่างหนึ่ง และต่อไปอาจจะมีการอย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีกก็ได้นาม “กรมสุรา” ไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการที่ปฏิบัติอยู่ จึงได้มีประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 เปลี่ยนนาม “กรมสุรา” เป็น “กรมสรรพสามิตต์” และในวันรุ่งขึ้นคือในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหม่อมเจ้าจิตร โภคทวี เกษมศรี ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพสามิตต์ เป็นคนแรก

ในปีพุทธศักราช 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลัง ให้แยกงานสรรพสามิตต์และงานฝิ่นออกจากกรมสรรพากรแล้วตั้งเป็น “กรมสรรพสามิตต์และฝิ่น” และในปีเดียวกันนั้น ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 ให้แก่นาม “กรมสรรพสามิตต์และฝิ่น” เป็น “กรมสรรพสามิต” (กรมสรรพสามิต, 2564)

4.2 ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพสามิตตามหน้าที่

ภารกิจ กรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีภารกิจในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ภาครัฐ จากสินค้าและบริการ ที่มีเหตุผลความจำเป็นเฉพาะอย่าง รวมถึงดำเนินการตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายสรรพสามิต

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพสามิตมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นไปตามเป้าหมายที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ ให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ

2. ตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ

3. เสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพสามิตต่อกระทรวง

4. ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานแผนงาน การกำกับเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด และงานสารสนเทศของกรมสรรพสามิต

5. บริหารกิจการขององค์การสุราและโรงงานไฟ

6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (กรมสรรพสามิต, 2564)

4.3 การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต

การแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต มีดังนี้

1. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2551 ให้แบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต ดังต่อไปนี้

(1) สำนักงานเลขานุการกรม

(2) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ

(3) สำนักกฎหมาย

(4) สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(5) สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(6) - (15) สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 - 10 ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

- (16) สำนักตรวจสอบ ป้องกันและปราบปราม
- (17) สำนักมาตรฐานและพัฒนการจัดเก็บภาษี 1
- (18) สำนักมาตรฐานและพัฒนการจัดเก็บภาษี 2
- (19) สำนักบริการการคลังและรายได้
- (20) สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล
- (21) สำนักแผนภาษี
- (22) กลุ่มตรวจสอบภายใน
- (23) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- (24) กลุ่มวิเคราะห์สินค้าและของกลาง
- (25) กลุ่มพัฒนาและตรวจสอบทางเทคนิค
- (26) กองกำกับและตรวจสอบภาษีสรรพสามิต
- (27) กองกำกับและพัฒนามาตรฐานราคาภาษีสรรพสามิต

2. การกำหนดและแบ่งส่วนราชการ ตลอดจนแบ่งอำนาจหน้าที่ในเขตท้องที่ สำหรับสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 - 10 สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่และสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา เป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง และแบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง และแบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2551 (ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป)

2.2 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง และแบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 2) (ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป)

2.3 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง และแบ่งส่วนราชการตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 3) (ให้ไว้ ณ วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2557) (กรมสรรพสามิต, 2564)

5. หน้าที่ความรับผิดชอบสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

5.1 สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีสินค้าและบริการที่อยู่ในความควบคุม ดังนี้ สินค้าสุรา ยาสูบ ไฟ น้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แบตเตอรี่ แก้วและเครื่องแก้ว รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์ เครื่องหอมและเครื่องสำอาง พรม และสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ หินอ่อน และหินแกรนิต สารทำลายชั้นบรรยากาศ กิจการโทรคมนาคม สถานบริการ ในดัลลัส ดิสโกเธค ผับ บาร์ ค็อกเทลเลาจน์ สถานอาบน้ำอบตัว และนวด สนามแข่งม้า สนามกอล์ฟ

2. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ

3. กำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา

4. วางแผนปฏิบัติการ และประเมินผล เพื่อการบริหารงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายภาษีสรรพสามิต ให้เป็นไปตามนโยบาย/แผนงาน และเป้าหมายของกรมสรรพสามิต และสำนักงานสรรพสามิตภาค

5. การตรวจสอบภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560

6. ประสานงาน/ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ปี 2563 และปี 2564 มีดังนี้

ตารางที่ 2.1 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
ปี 2563 และปี 2564

รายการ	ปี 2563		ปี 2564	
	จำนวนเงิน	ราย	จำนวนเงิน	ราย
ค่าใบอนุญาตขายไฟ ประเภทที่ 1	1,200.00	1	2,400.00	2
ค่าใบอนุญาตขายไฟ ประเภทที่ 2	49,300.00	129	48,100.00	125
ค่าใบอนุญาตขายยาสูบ ประเภทที่ 1	37,700.00	37	39,200.00	38
ค่าใบอนุญาตขายยาสูบ ประเภทที่ 2	639,500.00	3,069	646,000.00	3074
ค่าใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 1	220,000.00	40	254,320.00	47
ค่าใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 2	1,470,810.00	3,216	1,487,420.00	3,187
รวม	2,418,510.00	6,492	2,477,440.00	6,473

ที่มา : สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ (2564)

หน้าที่ความรับผิดชอบสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ แบ่งออกเป็น ฝ่าย
อำนวยการ ฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี ฝ่ายปราบปราม และฝ่ายกฎหมาย

5.2 ฝ่ายอำนวยการ

ฝ่ายอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- ปฏิบัติงานอำนวยการทั่วไปของสำนักงาน เช่น งานธุรการ งานบันทึกข้อมูล
งานสารบรรณ งานด้านพัสดุครุภัณฑ์ งานด้านการบริหารงานบุคคล การใช้รถยนต์ประจำสำนักงาน
และงานด้านการเงินและการบัญชี

- ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการบริหารเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ
และจัดทำคำขอของงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านงบประมาณ
การเงินและการบัญชี ทุกประเภทที่อยู่ในความรับผิดชอบ หรือที่กรมสรรพสามิตได้มอบอำนาจให้
ปฏิบัติกรณีต่าง ๆ

- ดำเนินการเบิก จ่าย เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณด้วยระบบ
บริหารงานการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMI) ที่อยู่ในความรับผิดชอบ
และที่กรมสรรพสามิตได้มอบอำนาจให้ปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ

- การจัดทำบเดื่อนและรายงานทางการเงิน/การรวบรวม ตรวจสอบรายงานทางการเงิน และความถูกต้องของข้อมูลการเคลื่อนไหวทางบัญชีของระบบปฏิบัติการ GFMI ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ และสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขา
- การศึกษา วิเคราะห์เพื่อจัดทำแผน/โครงการ หรือปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์/นโยบาย ของกรมสรรพสามิตภาค พื้นที่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนงานควบคุมภายใน แผนบริหารความเสี่ยง แผนการประหยัดพลังงาน รวมทั้งติดตาม วิเคราะห์ ประเมินผลเพื่อทราบ/ปรับปรุงแผน และรายงานความก้าวหน้าของงานในความรับผิดชอบ
- จัดเตรียมรายงานการประชุม การประสานงาน การจดบันทึกการประชุม และการจัดทำรายงานการประชุม
- ติดตาม และรวบรวมแผน/ผลการปฏิบัติงาน และภารกิจต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่
- รวบรวมตรวจสอบรายงานสถิติ ปริมาณงานต่างๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ สนับสนุน เร่งรัด ติดตามการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ และพื้นที่สาขา
- การตรวจตัดปีเงินผลประโยชน์ เอกสารตัวเงิน/แสดมภ์สรรพสามิต/เครื่องหมาย แสดงการยื่นเสียภาษี และพัสดุครุภัณฑ์รายปีของพื้นที่และพื้นที่สาขา
- การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ กรมสรรพสามิต/ภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และด้านการป้องกันการกระทำผิดตาม กฎหมายสรรพสามิต รวมทั้งให้การสนับสนุน ปกป้องแนะนำในงานที่รับผิดชอบ
- เป็นศูนย์ข้อมูล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและหนังสือสั่งการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่
- ประสานงาน ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานกับส่วนราชการต่าง ๆ ภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย
- ปฏิบัติงานอื่นซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่ของส่วนใดโดยเฉพาะ และตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 ฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี

ฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี มีอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- กำกับ ดูแล ควบคุมการจัดเก็บภาษีที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และการปฏิบัติงานตามนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์กรมสรรพสามิต สำนักงานสรรพสามิตภาคและพื้นที่ ให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่กำหนด

- กำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษี แผนปฏิบัติงาน/โครงการ และมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีและกำกับดูแล วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ในเชิงยุทธศาสตร์พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนแก่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในความรับผิดชอบ

- พิจารณาการขออนุญาต อนุมัติ และดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

- เร่งรัด กำกับ ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในความรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานสรรพสามิตภาค และบรรลุเป้าหมายของกรมสรรพสามิต

- พิจารณาปรับปรุงแก้ไข หรือทบทวนแผนปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานยิ่งขึ้น

- ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสินค้าและบริการที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดเก็บภาษี วิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

- ประสานงาน/ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 ฝ่ายปราบปราม

ฝ่ายปราบปราม มีอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบและนำผู้ประกอบการสรรพสามิตให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- ดำเนินการด้านการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพสามิต

- วิเคราะห์เสนอข้อมูล วิธีการ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง พัฒนางานการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมายสรรพสามิต

- ตรวจสอบ กำกับ ดูแล ติดตาม และวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการปราบปรามของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบ

- ตรวจสอบปฏิบัติการผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ และผู้นำเข้า ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- ให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานการปฏิบัติงานด้านข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และโดยอ้อมกับส่วนราชการ และหน่วยงานเอกชน เพื่อประโยชน์ในด้านการป้องกัน และปราบปรามเชิงบูรณาการ

- กำกับดูแล ให้ความสนับสนุน ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน

- ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมาย

- งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.5 ฝ่ายกฎหมาย

ฝ่ายกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

- ปฏิบัติงานด้านคดีในทางแพ่ง คดีอาญา คดีทางปกครองตามที่ได้รับมอบอำนาจจากกรมสรรพสามิต

- ดำเนินการเกี่ยวกับตรวจสอบสำนวนการเปรียบเทียบคดี และติดตามผลการเปรียบเทียบคดี การจ่ายเงินสินบนรางวัล การรับ และนำส่งเงินของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่

- ดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีกระทำผิดกฎหมายสรรพสามิต การตรวจพิสูจน์ของกลาง การตรวจนับ เก็บรักษา การทำลาย การขายทอดตลาด และการดำเนินการขอคืนของกลาง

- จัดทำระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และสัญญาต่าง ๆ และเสนอแนะแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎกระทรวงระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ข้อบังคับและสัญญาต่าง ๆ

- งานสืบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้น กรณีข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างเรียน/กล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยและงานสืบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ตามที่ได้รับมอบอำนาจจากกรมสรรพสามิต

- ให้คำปรึกษา แนะนำ และตอบข้อหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ แก่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่พื้นที่สาขาในความรับผิดชอบ

- ดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุมัติทำลาย ขายทอดตลาดและการกำหนดราคาขั้นต่ำในการขายทอดตลาดของกลาง

- พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามที่ได้รับมอบอำนาจจากกรมสรรพสามิต

- จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

- ประสานงาน/ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

จะเห็นว่า บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายบริหารการจัดเก็บภาษี ฝ่ายปราบปราม และฝ่ายกฎหมาย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพร สีสว่าง และสิทธิเดช สิริสุขะ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี กับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาจากประชาชนที่มีหน้าที่ในการชำระภาษีใน เขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 384 คน และบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 27 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรก ด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ รองลงมา ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างภาษีและการบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ลำดับแรก ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำ รองลงมา ด้านประชาชนผู้เสียภาษีได้รับความสะดวก และด้านการจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง

เดียวกันกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยเป็นไปใน ทิศทางบวก ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรมีการนำงบประมาณมาพัฒนางานจัดเก็บภาษี ควรให้ความสำคัญต่อนโยบายการจัดเก็บภาษี และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงวิธีการและบทกำหนดโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี

ปาริฉัตร ภูต้อยลม (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดเก็บภาษีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาจากบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 108 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม ตำบลขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อนำมาพิจารณาแยกเป็นรายด้าน อันดับแรก ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านชำระภาษี รองลงมา ด้านบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านมาตรการในการดำเนินงาน และด้านการรับรู้ข่าวสารตามลำดับ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อนำมาพิจารณาแยกเป็นรายข้อ โดยลำดับความสำคัญแรก คือ การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ครบถ้วนตามทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่ชำระภาษีป้าย รองลงมา ความคุ้มค่าทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี และการจัดเก็บภาษีโรงเรือน และที่ดิน ได้ครบถ้วนตามทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่ชำระภาษีโรงเรือน และที่ดิน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

ประพาพร พิษผักหวาน (2562, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน

อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผล ต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลจากประชาชนผู้เสียภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 322 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาพิจารณาแยกเป็นรายด้าน และเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ลำดับแรก ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ลำดับรองลงมา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ และปัจจัยด้าน โครงสร้างภาษี และการบริหารจัดการ ตามลำดับ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อนำมาพิจารณาแยกเป็นรายด้าน และเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ย ลำดับแรก ด้านประชาชนผู้เสียภาษีได้รับความสะดวก รองลงมา ด้านการจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย และด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำตามลำดับ ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ลำดับแรก ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ รองลงมา ปัจจัยด้าน โครงสร้างภาษี และการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

กมลรัตน์ บันชิตทัศนานนท์ (2563, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิผลการบริหารการจัดเก็บภาษีสุทธการของกรมสุทธการในภาคตะวันออกเฉียง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผล และปัจจัยทั้งภายในและนอกขององค์การที่มีผลต่อการบริหาร การจัดเก็บภาษีของกรมสุทธการ รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีสุทธการ และศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีและส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารการจัดเก็บภาษีสุทธการกลุ่มประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมสุทธการที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคตะวันออกเฉียง การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้อธิบายผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติอนุมาน และการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงพหุ ผลการศึกษาประสิทธิผลการบริหารการจัดเก็บภาษีสุทธการในภาคตะวันออกเฉียง พบว่า ปัจจัยด้านองค์ประกอบภายนอก และภายในขององค์การ และปัจจัยด้านนวัตกรรมมีผลต่อการจัดเก็บภาษีในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านการเงินที่มีผลต่อการบริหารการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยระหว่างปัจจัยด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร กับประสิทธิผลในการจัดเก็บรายได้ พบว่า ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านองค์ประกอบภายนอกขององค์การ ปัจจัยด้านองค์ประกอบภายในขององค์การ และปัจจัยด้านนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดเก็บรายได้ และจากการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร

การจัดเก็บภาษีต่อประสิทธิผลในการบริหารการจัดเก็บภาษีศุลกากร ในส่วนของสำนักงานศุลกากร ทำเรือแหลมฉบัง ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ การมีความคิดริเริ่ม ความประหยัดหรือความคุ้มค่าของ ทรัพยากร ความมีประสิทธิภาพของทรัพยากร และการขจัดทุจริตคอร์ปชั่น สำหรับสำนักงาน ศุลกากรภาคที่ 1 นั้น ได้แก่ การจัดการคุณภาพ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และการปรับ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

ณัฐฉากร ธีรวัฒนพร (2563, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการ จัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ งานวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่ง ปลูกสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนา การจัดเก็บภาษีที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการ วิจัย เชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 143 คน วิเคราะห์ โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การ วิเคราะห์เชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านทัศนคติส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ และ 3) ปัจจัยด้านการจัดการ ด้านการให้บริการและด้านการจัดทำแผนที่ภาษีมีผลต่อประสิทธิผลการ จัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์

ศรัณย์ ฐิตารีย์ (2563, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ภาษีของเทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีของ เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) ศึกษา ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารภาษีกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีหน้าที่เสียภาษีทุกประเภทในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมือง ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 358 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิด มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับและแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหาร

การจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เสียภาษี ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บ และด้านลักษณะของกฎหมายภาษีอากร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อังคณา ทัพไพฑูรย์ กิ่งพร ทองใบ และนิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2563, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาปัจจัยกระบวนการจัดเก็บภาษีอากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี และ 3) เสนอแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ บุคลากรกองคลังสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรีใน 10 อำเภอ จำนวน 112 แห่ง ๆ ละ 4 คน รวมเป็น 448 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง 87 แห่ง จำนวน 348 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t- Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- Way Analysis of Variance) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.06 ด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา 4.02 และด้านโครงสร้างของภาษีอากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.86 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 2.1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จ ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกัน 2.2) ปัจจัยกระบวนการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

เขตพื้นที่จังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การวางแผนดำเนินงานจัดเก็บภาษี และการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.06 การติดตามควบคุมผลการดำเนินงานจัดเก็บภาษี มีค่าเฉลี่ย 4.02 และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของระดับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ได้ร้อยละ 31.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านโครงสร้างภาษีควรปรับปรุงอัตราการจัดเก็บภาษีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีมาตรการบังคับการจัดเก็บภาษีสำหรับผู้หลีกเลี่ยงการเสียภาษี ปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้เป็นระบบ สามารถจัดเก็บได้ถูกต้องและเป็นธรรม ด้านเจ้าหน้าที่จัดเก็บ ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สร้างจิตสำนึกในการให้บริการทุกคนอย่างเสมอภาค สร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านบรรยากาศที่เอื้อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ควรมีมาตรการจูงใจให้ประชาชนเต็มใจชำระภาษี ให้ความรู้แก่ประชาชนในการนำเงินภาษีมาใช้จ่ายพัฒนาท้องถิ่นสร้างค่านิยมรักท้องถิ่นของตนเอง

ณัฐดนัย นันตา (2564, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี และ 3) ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) เจ้าหน้าที่งานจัดเก็บภาษี 2) สมาชิกสภาท้องถิ่น และ 3) ประชาชนที่ชำระภาษี เขตเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามระดับความคิดเห็นเฉลี่ย ได้แก่ สามารถจัดเก็บภาษีได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด ค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานในการจัดเก็บภาษีมีความคุ้มค่ากับรายได้ที่จัดเก็บภาษี หน่วยงานของท่านมีลูกหนี้ที่ค้างชำระภาษีน้อยลง และจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เรียงลำดับปัจจัยอิทธิพลเชิงสาเหตุมากไปหาน้อย คือ ด้านการยึดหลักการภาษี และด้านนโยบายภาษี โดยมีอิทธิพลเชิงสาเหตุเท่ากับ 0.268 และ 0.226 ตามลำดับ ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ 1) ด้านการยึดหลักการภาษี คือ เทศบาลจัดเก็บภาษีในอัตราที่เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และหลักความแน่นอน เทศบาลได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บที่รัดกุมและแน่นอน อาทิเช่น มีการ

แจ้งเตือนผู้เสียหาย มีช่วงเวลาที่ต้องชำระที่ชัดเจน การระบุช่องทาง หรือ สถานที่ที่ต้องไปชำระ
ชัดเจน มีการระบุอัตราภาษีที่ต้องชำระชัดเจน มีการระบุโทษที่จะได้รับหากหลีกเลี่ยง หรือ เสียภาษี
ล่าช้ากว่ากำหนด เป็นต้น 2) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บภาษี คือ การยกระดับ
งานกาจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนา และเตรียมในเรื่องของความพร้อมของอุปกรณ์
เทคโนโลยี รวมถึงการให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่
จัดเก็บภาษีอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำนวน 62 คน ประกอบด้วย เจ้าพนักงานสรรพสามิต เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี นักตรวจสอบภาษี นักวิชาการสรรพสามิต และนักจัดการงานทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยค้างนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ให้สัมพันธ์ และสอดคล้องกัน

2. กำหนดจุดหมายในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามขอบเขต และโครงสร้างที่กำหนดไว้

4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของหัวข้อ รายการ และการใช้ภาษา ตลอดจนคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งมีการกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended Form)

2.2 การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นการศึกษาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้คำถามชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ตรงประเด็น และเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบว่าแบบสอบถามครอบคลุม และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการวิจัย เพื่อแก้ไขให้จ่ายต่อการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- นายวิษณะพงษ์ รัตนะธำรงพรรณ ตำแหน่ง นักวิชาการสรรพสามิตชำนาญการ
- นางศุภรดา ศรีสงคราม ตำแหน่ง นักวิชาการสรรพสามิตชำนาญการ
- นางสาวธิดารัตน์ เฟื่องจันทร์ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.962 หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้ในการศึกษา โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ นำแบบสอบถามไปแจกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการศึกษารอกข้อมูล จำนวน 62 ฉบับ แล้วรอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง

ในประเด็นประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ โดยการเปรียบเทียบเป้าหมาย และผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ปี 2564 เพื่อวัดประสิทธิผลด้านจำนวนเงิน และประสิทธิผล ด้านจำนวนราย

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีลำดับขั้นการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับ เห็นด้วยน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับ ไม่เห็นด้วย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

4.3 การวิเคราะห์ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านจำนวนเงิน และด้านจำนวนราย โดยการเปรียบเทียบเป้าหมายและผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ปี 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) จึงกำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

น้อยกว่า ร้อยละ 90.01	หมายถึง	มีประสิทธิผลในระดับน้อยที่สุด
ร้อยละ 90.01-95.00	หมายถึง	มีประสิทธิผลในระดับน้อย
ร้อยละ 95.01-100.00	หมายถึง	มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง
ร้อยละ 100.01-105.00	หมายถึง	มีประสิทธิผลในระดับมาก
ร้อยละ 105.00 ขึ้นไป	หมายถึง	มีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด

(สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์, 2564)

4.4 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.5 การวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
2. ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
5. แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล

(N =62)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	29	46.77
หญิง	33	53.23
2. อายุ		
18 - 30 ปี	10	16.13
31 - 40 ปี	19	30.64
41 - 50 ปี	13	20.97
51 - 60 ปี	20	32.26
3. สถานภาพ		
โสด	25	40.32
สมรส	32	51.61
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	8.07
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	15	24.19
15,000 - 20,000 บาท	18	29.03
20,001 - 25,000 บาท	7	11.29
มากกว่า 25,000 บาท	22	35.49
5. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	8.07
ปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา	11	17.74
ปริญญาตรี	39	62.90
สูงกว่าปริญญาตรี	7	11.29
6. ตำแหน่ง		
เจ้าพนักงานสรรพสามิต	26	41.94
เจ้าพนักงานธุรการ	9	14.51
นักวิชาการสรรพสามิต	20	32.26
อื่นๆ	7	11.29

จากตารางที่ 4.1 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.23 อายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 32.26 สถานภาพสมรส ร้อยละ 51.61 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 35.49 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.90 และตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต ร้อยละ 41.94

2. ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยการเปรียบเทียบเป้าหมาย และผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ปี 2564 เพื่อวัดประสิทธิภาพด้านจำนวนเงิน และประสิทธิภาพด้านจำนวนราย ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

รายการ	เป้าหมาย	จัดเก็บ	ร้อยละ	แปลผล
ด้านจำนวนเงิน				
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟได้ครบจำนวนเงิน	50,500	50,500	100.00	ปานกลาง
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบได้ครบจำนวนเงิน	677,200	685,200	101.18	มาก
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุราได้ครบจำนวนเงิน	1,690,810	1,741,740	103.01	มาก
การจัดเก็บภาษีได้ครบจำนวนเงิน	2,418,510	2,477,440	102.44	มาก
ด้านจำนวนราย				
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟได้ครบตามจำนวนราย	130	127	97.69	ปานกลาง
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบได้ครบตามจำนวนราย	3,106	3,112	100.19	มาก
การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุราได้ครบตามจำนวนราย	3,256	3,234	99.32	ปานกลาง
การจัดเก็บภาษีได้ครบตามจำนวนราย	6,492	6,473	99.71	ปานกลาง
ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต			101.08	มาก

จากตารางที่ 4.2 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 101.08) โดยประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนเงิน อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 102.44) เรียงลำดับดังนี้ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุราได้ครบ

จำนวนเงิน (ร้อยละ 103.01) การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบได้ครบจำนวนเงิน (ร้อยละ 101.18) การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟได้ครบจำนวนเงิน (ร้อยละ 100.00) และประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนราย อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 99.71) เรียงลำดับดังนี้ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบได้ครบตามจำนวนราย (ร้อยละ 100.19) การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุราได้ครบตามจำนวนราย (ร้อยละ 99.32) การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟได้ครบตามจำนวนราย (ร้อยละ 97.69)

3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 4.3 - 4.8

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ

(N=62)				
ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	ชาย	29	4.00	0.67
	หญิง	33	4.00	1.08
ด้านจำนวนราย	ชาย	29	3.00	0.69
	หญิง	33	3.00	0.94
รวม	ชาย	29	3.57	0.68
	หญิง	33	3.24	1.04

จากตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่เป็นเพศชาย มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ จำแนกตามอายุ

(N =62)

ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	18 - 30 ปี	10	4.00	0.72
	31 - 40 ปี	19	4.00	0.83
	41 - 50 ปี	13	4.00	0.65
	51 - 60 ปี	20	4.00	0.97
ด้านจำนวนราย	18 - 30 ปี	10	3.00	0.77
	31 - 40 ปี	19	3.00	0.86
	41 - 50 ปี	13	3.00	0.68
	51 - 60 ปี	20	3.00	0.99
รวม	18 - 30 ปี	10	3.38	0.75
	31 - 40 ปี	19	3.59	0.84
	41 - 50 ปี	13	3.56	0.67
	51 - 60 ปี	20	3.54	0.96

จากตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีอายุ 41 - 50 ปี, อายุ 51 - 60 ปี และอายุ 18 - 30 ปี

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพ

(N =62)

ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	โสด	25	4.00	0.63
	สมรส	32	4.00	0.82
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	4.00	0.75
ด้านจำนวนราย	โสด	25	3.00	0.68
	สมรส	32	3.00	0.89
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	3.00	0.79
รวม	โสด	25	3.58	0.66
	สมรส	32	3.46	0.84
	หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	3.23	0.77

จากตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ที่มีสถานภาพโสด มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีสถานภาพสมรส และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(N =62)

ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15	4.00	0.97
	15,000 - 20,000 บาท	18	4.00	0.69
	20,001 - 25,000 บาท	7	4.00	0.73
	มากกว่า 25,000 บาท	22	4.00	0.82
ด้านจำนวนราย	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15	3.00	0.92
	15,000 - 20,000 บาท	18	3.00	0.66
	20,001 - 25,000 บาท	7	3.00	0.78
	มากกว่า 25,000 บาท	22	3.00	0.88
รวม	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15	3.41	0.94
	15,000 - 20,000 บาท	18	3.60	0.68
	20,001 - 25,000 บาท	7	3.57	0.77
	มากกว่า 25,000 บาท	22	3.50	0.86

จากตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 20,000 บาท มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท, รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา

(N =62)

ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	4.00	0.69
	ปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา	11	4.00	0.80
	ปริญญาตรี	39	4.00	0.91
	สูงกว่าปริญญาตรี	7	4.00	0.74
ด้านจำนวนราย	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	3.00	0.65
	ปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา	11	3.00	0.87
	ปริญญาตรี	39	3.00	0.95
	สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.00	0.79
รวม	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	3.20	0.68
	ปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา	11	3.45	0.84
	ปริญญาตรี	39	3.58	0.93
	สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.56	0.77

จากตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่าบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี, การศึกษาระดับปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง

(N =62)

ประสิทธิผลการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิต	ตำแหน่ง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านจำนวนเงิน	เจ้าพนักงานสรรพสามิต	26	4.00	0.75
	เจ้าพนักงานธุรการ	9	4.00	0.69
	นักวิชาการสรรพสามิต	20	4.00	0.84
	อื่นๆ	7	4.00	0.90
ด้านจำนวนราย	เจ้าพนักงานสรรพสามิต	26	3.00	0.79
	เจ้าพนักงานธุรการ	9	3.00	0.67
	นักวิชาการสรรพสามิต	20	3.00	0.88
	อื่นๆ	7	3.00	0.95
รวม	เจ้าพนักงานสรรพสามิต	26	3.81	0.78
	เจ้าพนักงานธุรการ	9	3.76	0.68
	นักวิชาการสรรพสามิต	20	3.67	0.86
	อื่นๆ	7	3.32	0.93

จากตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ที่มีตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ, ตำแหน่ง นักวิชาการสรรพสามิต และตำแหน่งอื่นๆ

4. ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านการชำระภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ดังตารางที่ 4.9 - 4.14

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม

ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.75	0.36	มากที่สุด
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	4.68	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการชำระภาษี	4.61	0.39	มากที่สุด
4. ด้านบุคลากร	4.67	0.43	มากที่สุด
5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน	4.62	0.45	มากที่สุด
รวม	4.65	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมา ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านมาตรการในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และด้านการชำระภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ
บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. มีการประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษี ให้ตระหนักและมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง	4.73	0.45	มากที่สุด
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และความเข้าใจในการเสียภาษี แก่ผู้เสียภาษีอย่างเพียงพอ	4.74	0.44	มากที่สุด
3. จัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่างชัดเจน	4.77	0.46	มากที่สุด
4. มีการติดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสาร คู่มือประชาชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษีให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้รับรู้อย่างทั่วถึง	4.69	0.50	มากที่สุด
5. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงระยะเวลา และกำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง	4.76	0.43	มากที่สุด
6. เจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน	4.79	0.41	มากที่สุด
รวม	4.75	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 รองลงมา จัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงระยะเวลา และกำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี

ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และระเบียบ กฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี	4.68	0.56	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต	4.69	0.56	มากที่สุด
3. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บ	4.70	0.56	มากที่สุด
4. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิต ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี	4.65	0.52	มากที่สุด
รวม	4.68	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมา เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และระเบียบ กฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ
บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการชำระภาษี

ด้านการชำระภาษี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. มีการจัดทำทะเบียนคุมผู้มีหน้าที่เสียภาษี พร้อมทั้ง อัตราที่ต้องชำระ	4.55	0.53	มากที่สุด
2. แบบฟอร์มในการเสียภาษี มีรูปแบบที่ง่าย และ สะดวกต่อการกรอก	4.61	0.52	มากที่สุด
3. สำนักงานสรรพสามิตมีการตรวจสอบความ ถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนคุมผู้มี หน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี	4.74	0.48	มากที่สุด
4. สถานที่ที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อมีความสะดวก สบาย	4.70	0.49	มากที่สุด
5. สำนักงานสรรพสามิตนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มา ใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง	4.79	0.41	มากที่สุด
6. สำนักงานสรรพสามิตมีการออกให้บริการจัดเก็บ ภาษีเคลื่อนที่	4.50	0.57	มาก
7. ผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี	4.58	0.50	มากที่สุด
8. แบบพิมพ์ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษี มีอย่าง เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี	4.61	0.55	มากที่สุด
9. สำนักงานสรรพสามิตมีช่องทางการติดต่อในการ ชำระภาษีหลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์ ธนาคาร เป็นต้น	4.71	0.52	มากที่สุด
10. สำนักงานสรรพสามิตจัดให้มีบริการตอบข้อ ซักถาม/ระเบียบ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแก่ผู้เสียภาษี	4.69	0.46	มากที่สุด
11. สำนักงานสรรพสามิตมีการให้ส่วนลด หรือ รางวัล เมื่อผู้เสียภาษีมาชำระภาษีตรงตามกำหนด ระยะเวลา	4.18	0.98	มาก
รวม	4.61	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านการชำระภาษี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สำนักงานสรรพสามิตนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 รองลงมา สำนักงานสรรพสามิตมีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนคนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และสำนักงานสรรพสามิตมีช่องทางการติดต่อในการชำระภาษีหลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์ ธนาคาร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี	4.73	0.52	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการจัดเก็บภาษี	4.50	0.62	มาก
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน	4.72	0.55	มากที่สุด
4. เจ้าหน้าที่รู้จักบทบาท หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี	4.71	0.49	มากที่สุด
5. สำนักงานสรรพสามิตมีการพัฒนา ส่งเสริมบุคลากร ให้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรการจัดเก็บภาษี	4.66	0.51	มากที่สุด
6. เจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อซักถาม และแก้ปัญหาในการจัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพสามิตได้	4.69	0.50	มากที่สุด
รวม	4.67	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และเจ้าหน้าที่รู้จักบทบาท หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านมาตรการในการดำเนินงาน

ด้านมาตรการในการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตได้	4.65	0.52	มากที่สุด
2. กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ	4.63	0.55	มากที่สุด
3. มีการออกหนังสือแจ้งผู้เสียภาษีให้ทราบล่วงหน้า	4.58	0.56	มากที่สุด
4. มีการวางแผนในการจัดเก็บภาษีทุกขั้นตอน	4.56	0.53	มากที่สุด
5. สำนักงานสรรพสามิตมีการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เป็นปัจจุบัน	4.62	0.52	มากที่สุด
6. มีการประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตอย่างสม่ำเสมอ	4.68	0.50	มากที่สุด
7. มีการคิดค่าปรับ เงินเพิ่ม ดำเนินการกับผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ที่ค้างชำระภาษี หรือหลีกเลี่ยงภาษี	4.61	0.69	มากที่สุด
รวม	4.62	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ด้านมาตรการในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 รองลงมา ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 และกฎหมายระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ดังตารางที่ 4.15 - 4.17

ตารางที่ 4.15 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

ปัจจัยการดำเนินการ จัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี		t	p – value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	3.49		2.11	0.04
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	0.78	0.31	1.32	0.19
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	0.35	0.20	1.20	0.04*
3. ด้านการชำระภาษี	0.03	0.01	0.05	0.16
4. ด้านบุคลากร	0.46	0.22	0.99	0.03*
5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน	0.90	0.45	1.47	0.05*
R = 0.78	R² = 0.58	Adjusted R² = 0.13	SEE = 0.90	F = 2.93

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ สำหรับการทดสอบความเหมาะสมของเส้นถดถอยนี้มีค่าสถิติ F เท่ากับ 2.93 และจากการพิจารณาค่า R² เท่ากับ 0.58 ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปร

ของประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้ร้อยละ 58 และพิจารณาจากค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.13 แสดงว่าตัวแปรอิสระร่วมกันอธิบายผลได้ร้อยละ 13 นอกจากนี้ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าพิจารณาที่ค่า Std.Error of the Estimate เท่ากับ 0.90 และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.35, p < 0.05$)
3. ด้านการชำระภาษี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
4. ด้านบุคลากร ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.46, p < 0.05$)
5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.90, p < 0.05$)

จากการกำหนดตัวแปร ได้แก่

Y = ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

Y₁ = ด้านจำนวนเงิน

Y₂ = ด้านจำนวนราย

X₁ = ด้านการประชาสัมพันธ์

X₂ = ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี

X₃ = ด้านการชำระภาษี

X₄ = ด้านบุคลากร

X₅ = ด้านมาตรการในการดำเนินงาน

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 3.49 + 0.35(X_2) + 0.46(X_4) + 0.90(X_5)$$

ตารางที่ 4.16 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี
สรรพสามิต ด้านจำนวนเงินของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

ปัจจัยการดำเนินการ จัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนเงิน		t	p – value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.02		1.04	0.04
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	0.30	0.21	1.85	0.05*
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	0.01	0.01	0.18	0.11
3. ด้านการชำระภาษี	0.05	0.04	0.35	0.12
4. ด้านบุคลากร	0.24	0.21	1.90	0.04*
5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน	1.02	0.91	3.10	0.00*
R = 0.89	R² = 0.79	Adjusted R² = 0.77	SEE = 0.24	F = 4.89

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษี
สรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนเงิน ของสำนักงาน
สรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านการ
ประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บ
ภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนเงิน ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ สำหรับการทดสอบ
ความเหมาะสมของเส้นถดถอยนี้ มีค่าสถิติ F เท่ากับ 4.89 และจากการพิจารณาค่า R² เท่ากับ 0.79
ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้ร้อยละ 79
และพิจารณาจากค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.77 แสดงว่าตัวแปรอิสระร่วมกันอธิบายผลได้ร้อยละ 77
นอกจากนี้ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าพิกษณาค่าที่ค่า Std.Error of the Estimate
เท่ากับ 0.24

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y_1 = 1.02 + 0.30(X_1) + 0.24(X_2) + 1.02(X_3)$$

ตารางที่ 4.17 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี
สรรพสามิต ด้านจำนวนราย ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

ปัจจัยการดำเนินการ จัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนราย		t	p – value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.08		1.36	0.01
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	0.23	0.12	0.81	0.12
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี	0.14	0.13	0.29	0.02*
3. ด้านการชำระภาษี	0.18	0.10	0.65	0.12
4. ด้านบุคลากร	0.25	0.16	1.11	0.02*
5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน	1.00	0.66	3.39	0.00*
R = 0.80	R² = 0.64	Adjusted R² = 0.60	SEE = 0.43	F = 3.60

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษี
สรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนราย ของสำนักงาน
สรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านความรู้
เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บ
ภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนราย ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ สำหรับการทดสอบ
ความเหมาะสมของเส้นถดถอยนี้ มีค่าสถิติ F เท่ากับ 3.60 และจากการพิจารณาค่า R² เท่ากับ 0.64
ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ได้ร้อยละ 64 และ
พิจารณาจากค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.60 แสดงว่าตัวแปรอิสระร่วมกันอธิบายผลได้ร้อยละ 60
นอกจากนี้ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าพิจารณาที่ค่า Std.Error of the Estimate
เท่ากับ 0.43

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y_2 = 1.08 + 0.14 (X_2) + 0.25 (X_4) + 1.00 (X_5)$$

5. แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
ให้มีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
ให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิต พื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ	9	14.52
2. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวก และประเมินภาษีได้ถูกต้องตามกฎหมาย	8	12.90
3. ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ ทันสมัย เพื่อรองรับรูปแบบการจัดเก็บภาษีทุกประเภทอย่างมี ประสิทธิภาพ	7	11.29
4. ควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษี เพื่อนำไปใช้ในการ คำนวณภาษีอย่างเหมาะสม และเกิดความยุติธรรมในการดำเนินการ	6	9.68
5. ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ โดยการรับชำระภาษีนอกสถานที่เป็นประจำ	6	9.68
6. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีความเท่า เทียมกันในการให้บริการแก่ประชาชน	6	9.68
7. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะการพูดและสร้างจิตสำนึกในการ ทำงาน	6	9.68
8. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	5	8.06
9. ควรจัดทำแผนสร้างความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีแก่ประชาชนทั่วไป	5	8.06
10. ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์มาช่วยในการ ปฏิบัติงาน	4	6.45
รวม	62	100.00

จากตารางที่ 4.18 แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ
2. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวก และประเมินภาษีได้ถูกต้องตามกฎหมาย
3. ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับรูปแบบการจัดเก็บภาษีทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษี เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณภาษีอย่างเหมาะสม และเกิดความยุติธรรมในการดำเนินการ
5. ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ โดยการรับชำระภาษีนอกสถานที่เป็นประจำ
6. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีความเท่าเทียมกันในการให้บริการแก่ประชาชน
7. ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะการพูด และสร้างจิตสำนึกในการทำงาน
8. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน
9. ควรจัดทำแผนสร้างความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีแก่ประชาชนทั่วไป
10. ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ และ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำนวน 62 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.23 อายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 32.26 สถานภาพสมรส ร้อยละ 51.61 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 35.49 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.90 และตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต ร้อยละ 41.94 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงแบบที (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) และ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สรุปผล

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ สรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ระดับประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

พบว่า ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนเงิน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายสุรา ได้ครบจำนวนเงิน การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ ได้ครบจำนวนเงิน การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟ ได้ครบจำนวนเงิน และประสิทธิผลการจัดเก็บภาษี ด้านจำนวนราย อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายยาสูบ ได้ครบตามจำนวนราย การจัดเก็บ

ภาษีค่าใบอนุญาตขายสุราได้ครบตามจำนวนราย การจัดเก็บภาษีค่าใบอนุญาตขายไฟได้ครบตามจำนวนราย

1.2 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีดังนี้

1.2.1 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่เป็นเพศชาย มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีเป็นเพศหญิง

1.2.2 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีอายุ 31 - 40 ปี มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีอายุ 41 - 50 ปี, อายุ 51 - 60 ปี และอายุ 18 - 30 ปี

1.2.3 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีสถานภาพโสด มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีสถานภาพสมรส และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

1.2.4 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 20,000 บาท มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท, รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

1.2.5 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี, การศึกษาระดับปวท./ปวส.หรืออนุปริญญา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2.6 บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่มีตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ, ตำแหน่งนักวิชาการสรรพสามิต และตำแหน่งอื่น ๆ

1.3 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์

พบว่า ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร ด้านมาตรการในการดำเนินงาน และด้านการชำระภาษี นอกจากนั้น ปัจจัยการ

ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 3.49 + 0.35(X_2) + 0.46(X_4) + 0.90(X_5)$$

$$Y_1 = 1.02 + 0.30(X_1) + 0.24(X_4) + 1.02(X_5)$$

$$Y_2 = 1.08 + 0.14(X_2) + 0.25(X_4) + 1.00(X_5)$$

จากสมการพยากรณ์ แสดงว่า 1) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยรวม 2) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนเงิน และ 3) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนราย

1.4 แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ให้มีประสิทธิผล มีดังนี้

- 1.4.1 ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ
- 1.4.2 ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเต็มใจที่จะอำนวยความสะดวก และประเมินภาษีได้ถูกต้องตามกฎหมาย
- 1.4.3 ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับรูปแบบการจัดเก็บภาษีทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4.4 ควรมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษี เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณภาษีอย่างเหมาะสม และเกิดความยุติธรรมในการดำเนินการ
- 1.4.5 ควรจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ โดยการรับชำระภาษีนอกสถานที่เป็นประจำ
- 1.4.6 ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีความเท่าเทียมกันในการให้บริการแก่ประชาชน
- 1.4.7 ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะการพูด และสร้างจิตสำนึกในการทำงาน
- 1.4.8 ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน
- 1.4.9 ควรจัดทำแผนสร้างความรู้ความเข้าใจในการชำระภาษีแก่ประชาชนทั่วไป
- 1.4.10 ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงาน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนเงิน อยู่ในระดับมาก และสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านจำนวนราย อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฉัตร ธีรวัฒน์พร (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

2.2 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ที่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี สถานภาพโสด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 20,000 บาท การศึกษาระดับปริญญาตรี และตำแหน่งเจ้าพนักงานสรรพสามิต มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากรกลุ่มอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา ทัพใหญ่ กิ่งพร ทองใบ และนิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกัน

2.3 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร ภูตองลม (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 แนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ อย่างสม่ำเสมอ และมีทักษะการพูดและสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ควรเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงาน ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีหลักเกณฑ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรจัดทำแผน ประชาสัมพันธ์ โดยการรับชำระภาษีนอกสถานที่เป็นประจำ และสร้างความรู้ความเข้าใจในการ ชำระภาษีแก่ประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สีสว่าง และสิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่ในการ จัดเก็บภาษี เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรมีการนำงบประมาณมาพัฒนางานจัดเก็บภาษี ควรให้ความสำคัญต่อนโยบายการจัดเก็บภาษี และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงวิธีการและบทกำหนดโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับ การหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

3.1.1 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากร สำนักงานสรรพสามิต พื้นที่นครสวรรค์ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมากกว่า บุคลากรกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้น สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ควรสนับสนุนให้บุคลากร ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.2 ผลการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิต พื้นที่นครสวรรค์ พบว่าโดยรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าเป็นสิ่งดี ดังนั้น สำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ควรดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไว้เหมือนเดิม

3.1.3 ผลการศึกษาปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จากสมการ พหุคูณในรูปคะแนนดิบ พบว่า ด้านบุคลากร และด้านมาตรการในการดำเนินงาน ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ดังนั้น สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ควรพัฒนา

บุคลากร โดยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ และควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษี เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณภาษีอย่างเหมาะสม และเกิดความยุติธรรมในการดำเนินการ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เสียภาษี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3.2.2 ควรศึกษาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

3.2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

3.2.4 ควรเปรียบเทียบการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของบุคลากร สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

บรรณานุกรม

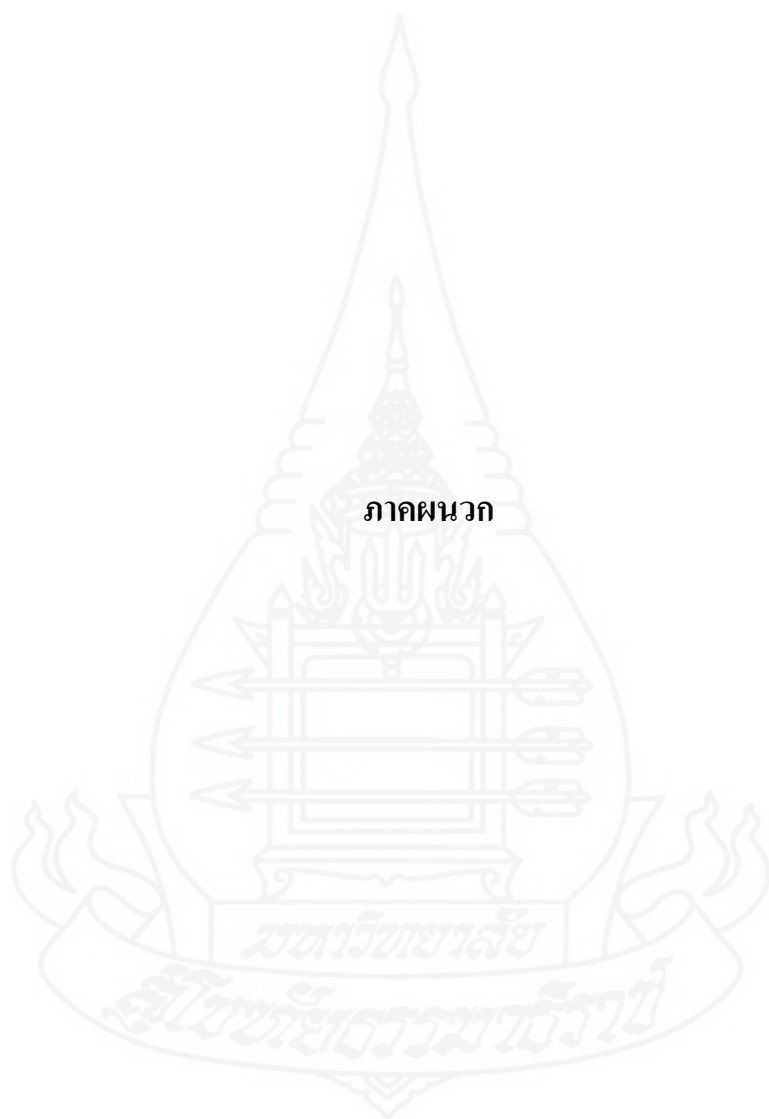
- กมลรัตน์ บันทิตทัศนานนท์. (2563). *การเพิ่มประสิทธิผลการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าการของกรมศุลกากรในภาคตะวันออก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมสรรพสามิต. (2564). *รายงานประจำปี 2564*. กรุงเทพฯ : กรมสรรพสามิต.
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. (2557). *ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร*. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2557). *การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัลยา วาณิชบัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ขจร สาธุพันธ์. (2558). *การภาษีอากร*. กรุงเทพฯ : บพิธ.
- ชาญชัย มุสิกนิศากร และ สุพรรณิณี ดันติศรีสุข. (2560). *การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐฉากร ธีรวัฒน์พร. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐดนัย นันดา. (2564). *ประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2557). *องค์การและการบริหารงาน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ประพาส พิษผักหวาน. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีดา นาคเนาวิท. (2560). *การภาษีอากร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปาริฉัตร ภูตองลม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). อุครธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุครธานี.

- เปรมสุริย์ เชื่อมทอง. (2556). *จิตลักษณะของผู้บริหารและสภาวะการณ์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร :
- พูนศรี สงวนชีพ และพงศ์ศักดิ์ ศรีสมทรัพย์. (2562). *การบริหารการคลังและกระบวนการงบประมาณ*. กรุงเทพฯ : คุณพินอักษรกิจ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2556.
- รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2556). *แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิทยา ดำนังราษฎร์. (2556). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: เชิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น .
- ศรัณย์ ฐิตารีย์. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ศิริพร สีสว่าง และสิทธิเดช สิริสุขะ. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เซ็นจูรี่.
- สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์. (2564). *รายงานประจำปี 2564*. นครสวรรค์ : สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์.
- อรัญ ธรรมโน. (2558). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคลัง*. กรุงเทพฯ : บพิธ.
- อังคณา ทัพไพฑูรย์, กิ่งพร ทองใบ และ นิพนธ์ เห็น โขชัชชนะ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Gibson and Others. (1982). *Organizational : Behavior, Structure, Process ; Behavior*, Dallas. Texas : Business Publication, Inc.
- Hoy and Miskel. (1991). *Educational Administration : Theory - Research - Practice*. Singapore : McGraw – Hill, Inc.

Seashore and Yuchtman quoting Hall, (1991). *A system resource approach to organizational effectiveness American Sociological*. New York: Doubleday Currency.

World Bank. (1992). *Economic Growth and the Environment in World Development Report 1992: Development and the Environment*. New York : Oxford University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Objective Congruence)

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญที่			รวม	IOC
	1	2	3		
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม					
1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	3	1.00
2. อายุ ☐ 18 - 30 ปี ☐ 31 - 40 ปี ☐ 41 - 50 ปี ☐ 51 - 60 ปี	+1	+1	+1	3	1.00
3. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ☐ หม้าย	+1	+1	+1	3	1.00
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท ☐ 15,000 - 20,000 บาท ☐ 20,001 - 25,000 บาท ☐ มากกว่า 25,000 บาท	+1	+1	+1	3	1.00
5. ระดับการศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ ปวท./ปวส. หรืออนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.00
6. ตำแหน่ง ☐ เจ้าพนักงานสรรพสามิต	+1	+1	+1	3	1.00

☐ เจ้าพนักงานธุรการ ☐ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ☐ นักตรวจสอบภาษี ☐ นักวิชาการสรรพสามิต ☐ นักจัดการงานทั่วไป					
ตอนที่ 2 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ					
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์					
ด้านการประชาสัมพันธ์					
1. มีการประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษี ให้ ตระหนักและมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00
2. มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และความเข้าใจในการเสีย ภาษี แก่ผู้เสียภาษีอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.00
3. จัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่าง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00
4. มีการติดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านทาง วิทยุกระจายเสียง วารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสารคู่มือประชาชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษีให้ประชาชนผู้เสีย ภาษีได้รับรู้อย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.00
5. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงระยะเวลา และ กำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.00
6. เจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี					
1. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และระเบียบ กฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	3	1.00
2. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของ สำนักงานสรรพสามิต	+1	+1	+1	3	1.00
3. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษี สรรพสามิตที่จัดเก็บ	+1	+1	+1	3	1.00
4. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ สำนักงานสรรพสามิต ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00

ด้านการชำระภาษี					
1. มีการจัดทำทะเบียนคนผู้มีหน้าที่เสียภาษี พร้อมทั้งอัตราที่ต้องชำระ	+1	+1	+1	3	1.00
2. แบบฟอร์มในการเสียภาษี มีรูปแบบที่ง่าย และสะดวกต่อการกรอก	+1	+1	+1	3	1.00
3. สำนักงานสรรพสามิตมีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนคนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
4. สถานที่ที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อมีความสะดวก สบาย	+1	+1	+1	3	1.00
5. สำนักงานสรรพสามิตนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง	+1	+1	+1	3	1.00
6. สำนักงานสรรพสามิตมีการออกให้บริการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่	+1	+1	+1	3	1.00
7. ผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
8. แบบพิมพ์ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษี มีอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
9. สำนักงานสรรพสามิตมีช่องทางการติดต่อในการชำระภาษี หลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์ ธนาการ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00
10. สำนักงานสรรพสามิตจัดให้มีบริการตอบข้อซักถาม/ระเบียบ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแก่ผู้เสียภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
11. สำนักงานสรรพสามิตมีการให้ส่วนลด หรือรางวัล เมื่อผู้เสียภาษีมาชำระภาษีตรงตามกำหนดระยะเวลา	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านบุคลากร					
1. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
2. เจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน	+1	+1	+1	3	1.00
4. เจ้าหน้าที่รู้จักบทบาท หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00

5. สำนักงานสรรพสามิตมีการพัฒนา ส่งเสริมบุคลากร ให้ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ตามหลักสูตรการจัดเก็บภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
6. เจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อซักถาม และแก้ปัญหาในการ จัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพสามิตได้	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านมาตรการในการดำเนินงาน					
1. ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ของสำนักงานสรรพสามิตได้	+1	+1	+1	3	1.00
2. กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บ ภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1.00
3. มีการออกหนังสือแจ้งผู้เสียภาษีให้ทราบล่วงหน้า	+1	+1	+1	3	1.00
4. มีการวางแผนในการจัดเก็บภาษีทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1.00
5. สำนักงานสรรพสามิตมีการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีหน้าที่เสีย ภาษีให้เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00
6. มีการประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00
7. มีการคิดค่าปรับ เงินเพิ่ม ดำเนินการกับผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ที่ ค้างชำระภาษี หรือหลีกเลี่ยงภาษี	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					1.00

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ทั้งฉบับ

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.962	34

1. ด้านการประชาสัมพันธ์

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.879	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	24.0333	2.654	.602	.874
a2	23.9667	2.654	.717	.854
a3	24.0000	2.621	.681	.860
a4	24.0333	2.447	.781	.842
a5	24.0333	2.378	.844	.830
a6	23.9333	2.961	.506	.885

2. ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.913	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	14.1667	2.557	.802	.893
b2	14.2333	1.978	.915	.847
b3	14.2333	1.978	.915	.847
b4	14.2667	2.823	.634	.941

3. ด้านการชำระภาษี

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.890	11

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c1	46.4667	14.257	.689	.876
c2	46.3667	14.723	.603	.881
c3	46.3333	14.782	.612	.881
c4	46.3333	14.782	.612	.881
c5	46.2667	14.754	.697	.878
c6	46.4333	14.461	.643	.879
c7	46.5000	14.190	.699	.876
c8	46.4333	14.185	.724	.874
c9	46.4000	14.041	.673	.877
c10	46.3667	14.102	.794	.871
c11	46.7667	12.875	.458	.914

4. ด้านบุคลากร

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.921	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d1	23.7000	3.734	.842	.899
d2	23.8333	3.454	.724	.918
d3	23.6667	4.023	.695	.917
d4	23.7667	3.633	.810	.902
d5	23.7667	3.702	.762	.908
d6	23.7667	3.564	.858	.895

5. ด้านมาตรการในการดำเนินงาน

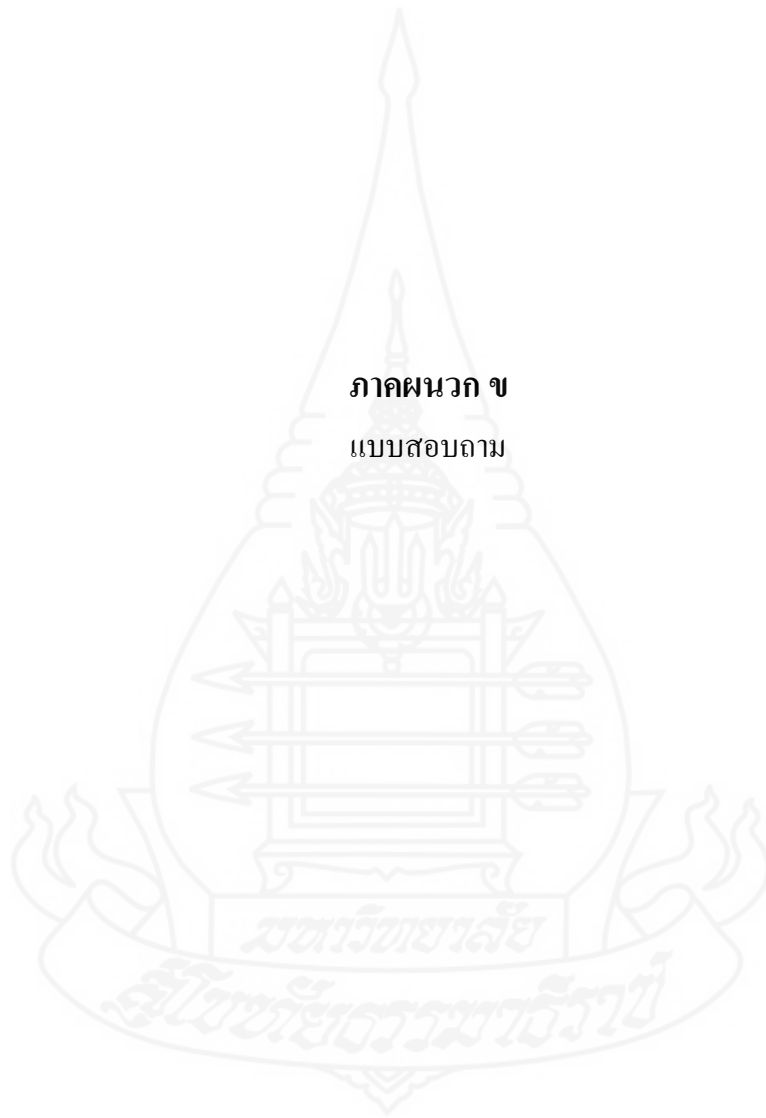
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.923	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
e1	27.8667	7.430	.836	.906
e2	27.9000	7.472	.789	.910
e3	27.9333	7.444	.780	.910
e4	27.9333	7.375	.810	.907
e5	27.9333	7.375	.810	.907
e6	27.8333	7.523	.829	.907
e7	28.0000	6.276	.691	.938

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ ผู้ศึกษาจะนำเสนอ ผลการวิเคราะห์เป็นภาพรวมเพื่อประกอบการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถาม ตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านเลือก ตามสถานภาพความเป็นจริงของท่าน เพียงข้อละ 1 คำตอบ

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 18 - 30 ปี
 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี

3. สถานภาพ

- โสด
 สมรส
 หย่าร้าง/แยกกันอยู่
 หม้าย

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 15,000 บาท
- 15,000 - 20,000 บาท
- 20,001 - 25,000 บาท
- มากกว่า 25,000 บาท

5. ระดับการศึกษา

- มัธยมศึกษาตอนปลาย
- ปวท./ปวส. หรืออนุปริญญา
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

6. ตำแหน่ง

- เจ้าพนักงานสรรพสามิต
- เจ้าพนักงานธุรการ
- เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี
- นักตรวจสอบภาษี
- นักวิชาการสรรพสามิต
- นักจัดการงานทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเพียง 1 ข้อ ตามระดับความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ที่	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการประชาสัมพันธ์						
1	มีการประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงหน้าที่ของผู้เสียภาษีให้ตระหนักและมีความรับผิดชอบในการเสียภาษีอย่างต่อเนื่อง					
2	มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และความเข้าใจในการเสียภาษี แก่ผู้เสียภาษีอย่างเพียงพอ					
3	จัดทำป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีแต่ละประเภทอย่างชัดเจน					
4	มีการคิดป้ายประกาศ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสารคู่มือประชาชน หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษีให้ประชาชนผู้เสียภาษีได้รับรู้อย่างทั่วถึง					
5	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้ทราบถึงระยะเวลา และกำหนดการชำระภาษีอย่างทั่วถึง					
6	เจ้าหน้าที่ออกให้ความรู้ แนะนำการชำระภาษีแก่ประชาชน					
ด้านความรู้เกี่ยวกับภาษี						
1	เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และระเบียบกฎหมายในการติดต่อเสียภาษีเป็นอย่างดี					
2	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ อัตราการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิต					
3	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของภาษีสรรพสามิต ที่จัดเก็บ					
4	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิต ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี					

ที่	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการชำระภาษี						
1	มีการจัดทำทะเบียนค้ำผู้มีหน้าที่เสียภาษี พร้อมทั้งอัตราที่ต้องชำระ					
2	แบบฟอร์มในการเสียภาษี มีรูปแบบที่ง่าย และสะดวกต่อการกรอก					
3	สำนักงานสรรพสามิตมีการตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินภาษีกับทะเบียนค้ำผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในการเสียภาษี					
4	สถานที่ที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อมีความสะดวก สบาย					
5	สำนักงานสรรพสามิตนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษี และจัดทำฐานข้อมูล เพื่อความรวดเร็ว และถูกต้อง					
6	สำนักงานสรรพสามิตมีการออกให้บริการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่					
7	ผู้เสียภาษีให้ความร่วมมือในการเสียภาษี					
8	แบบพิมพ์ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บภาษี มีอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษี					
9	สำนักงานสรรพสามิตมีช่องทางการติดต่อในการชำระภาษีหลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์ ธนาคาร เป็นต้น					
10	สำนักงานสรรพสามิตจัดให้มีบริการตอบข้อซักถาม/ระเบียบ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแก่ผู้เสียภาษี					
11	สำนักงานสรรพสามิตมีการให้ส่วนลด หรือรางวัล เมื่อผู้เสียภาษีมาชำระภาษีตรงตามกำหนดระยะเวลา					

ที่	ปัจจัยการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลากร						
1	เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี					
2	เจ้าหน้าที่มีเพียงพอต่อการจัดเก็บภาษี					
3	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาของข้าราชการทั้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชน					
4	เจ้าหน้าที่รู้จักบทบาท หน้าที่ ที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี					
5	สำนักงานสรรพสามิตมีการพัฒนา ส่งเสริมบุคลากร ให้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรการจัดเก็บภาษี					
6	เจ้าหน้าที่สามารถตอบข้อซักถาม และแก้ปัญหาในการจัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพสามิตได้					
ด้านมาตรการในการดำเนินงาน						
1	ประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตได้					
2	กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี มีความชัดเจน เหมาะสม และสะดวกต่อการปฏิบัติ					
3	มีการออกหนังสือแจ้งผู้เสียภาษีให้ทราบล่วงหน้า					
4	มีการวางแผนในการจัดเก็บภาษีทุกขั้นตอน					
5	สำนักงานสรรพสามิตมีการปรับปรุงฐานข้อมูลผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เป็นปัจจุบัน					
6	มีการประเมินผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตอย่างสม่ำเสมอ					
7	มีการคิดค่าปรับ เงินเพิ่ม ดำเนินการกับผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างชำระภาษี หรือหลีกเลี่ยงภาษี					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

คำชี้แจง ให้ท่านระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-นามสกุล ไทย	นางสาวอัศนี คาราเพ็ญ
วัน เดือน ปี เกิด	30 กันยายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	ระดับ ปวส. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ สาขา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ หลักสูตร 2 ปี ระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ วุฒิปริญญา บริหารธุรกิจบัณฑิต หลักสูตร 2 ปี
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานสรรพสามิตชำนาญงาน

